Öğrenci Kız

Osamu Dazai

Japoncadan Çeviren:
İrem Akçay

太宰治

ithaki

Japon Klasikleri

Osamu Dazai (D. 19 Haziran 1909 – Ö. 13 Haziran 1948)

Gerçek adıyla Şuci Tsuşima. Birçok eseri modern klasik kabul edilen Dazai, hem kitapları hem de çalkantılı hayatı sebebiyle Japonya'nın en meşhur yazarlarından olmuştur. Eserlerinde en çok Ryunosuke Akutagava ve Fyodor Dostoyevski'nin izleri görülür. Erken yazarlık dönemindeyken idolü Akutagava'nın intiharı sonrasında yazma serüveni durma noktasına geldi ve kendini alkole verdi. 1929'da ilk intiharına kalkıştı ama başarısız oldu. Ertesi yıl Tokyo İmparatorluk Üniversitesi'nin Fransızca Edebiyatı bölümüne kayıt oldu. O yılın ekim ayı bir geyşayla kaçtı, ailesi tarafından resmen evlatlıktan reddedildi ve okuldan atıldı. Okuldan atıldıktan dokuz gün sonra Kamakura sahilinde bir kadınla beraber intihara kalkıştı. Kadın boğularak hayatını kaybetti ama Dazai bir balıkçı teknesi tarafından kurtarıldı. "Osamu Dazai" adıyla ilk öyküsünü 1933'te yayımladı. 1935'te hayata veda niteliğindeki eseri *Son Yıllar*'ı yazdı ve kendini asarak üçüncü intiharına kalkıştı ama başaramadı. Üç hafta sonra geçirdiği apandis ameliyatından sonra morfin bağımlısı oldu, bir yıl boyunca bağımlılıkla mücadele etmesinin ardından akıl hastanesine kapatıldı ve bir ay tedavi gördü. Çıktıktan sonra birçok eser kaleme aldı ve kısmen sakin bir hayat yaşadı. 1947'de yayımlanan *Batan Güneş* adlı romanıyla birlikte iyiden iyiye ünlü bir yazar oldu. 1948'de en bilindik eseri *İnsanlığımı Yitirirken*'i yazdı. Aynı yıl, metresiyle birlikte evlerinin yanındaki Tamagava Kanalı'nda intihar etti ve hayatını kaybetti.

ithaki

Öğrenci Kız
Osamu Dazai
Orijinal Adı: 女生徒

İthaki Yayınları - 2126
Japon Klasikleri - 8

Yayın Yönetmeni: *Alican Saygı Ortanca*
Sanat Yönetmeni: *Hamdi Akçay*

Dizi Editörü: *Ömer Ezer*
Yayıma Hazırlayan: *Ömer Ezer - Alican Saygı Ortanca*
Düzelti: *Emre Aygün*
Kapak İllüstrasyonu: *Şodo Yukava*
Kapak Tasarımı: *Hamdi Akçay*
Sayfa Düzeni ve Baskıya Hazırlık: *Mehmet Büyükturna*
1. Baskı, Nisan 2022, İstanbul
ISBN: 978-625-8401-46-2
Sertifika No: 46603

Türkçe çeviri © İrem Akçay, 2022
© İthaki, 2022

Yayıncının yazılı izni olmaksızın alıntı yapılamaz.

İthaki™ Penguen Kitap-Kaset Bas. Yay. Paz. Tic. A.Ş.'nin tescilli markasıdır.
Caferağa Mah. Neşe Sok. 1907 Apt. No: 31 Moda, Kadıköy - İstanbul
Tel: (0216) 348 36 97 Faks: (0216) 449 98 34
editor@ithaki.com.tr – www.ithaki.com.tr – www.ilknokta.com

Kapak, İç Baskı: Deniz Ofset Matbaacılık
Maltepe Mah. Hastane Yolu Sok. No: 1/6, Zeytinburnu-İstanbul
Tel: (0212) 613 30 06 denizmatbaamucellit@gmail.com
Sertifika No: 48625

OSAMU DAZAİ

ÖĞRENCİ KIZ

Japoncadan Çeviren

İrem Akçay

ithaki

İÇİNDEKİLER

Öğrenci Kız 7

Sonsöz 55

ÖĞRENCİ KIZ

Sabah uykudan uyanmak her seferinde ilginç geliyor. Saklambaç oynadığımız zaman dolabın karanlığında kıpırdamadan iki büklüm saklanırken, Deko'nun hışımla sürgülü kapıyı açması, gün ışığı içeriye hücum ederken yüksek sesle, "Sobe!" diye bağırması, o göz kamaştırıcı parlaklık ve tuhaf duraksama ânı, ardından kalbimin küt küt atması, kimonomun önünü düzeltmeye çalışarak dolaptan çıkarken birden hissettiğim mide bulandıran ve can sıkıcı his, işte o hisse benzer ama hayır, değil... tam o değil, biraz daha katlanılmaz bir şey. Sanki bir kutuyu açınca içinde küçük bir kutu varmış, o küçük kutuyu açınca içinde daha da küçük bir kutu, onu da açınca yine, yine daha küçük bir kutu, o kutuyu açınca küçük bir kutu daha... sonra bu şekilde yedi, sekiz... Açtıkça sonunda nihayet zar kadar küçük bir kutu çıkmış ve onu da açınca hiçbir şey yokmuş, bomboşmuş gibi bir his. Buna biraz daha yakın. Şak diye, birden uyanmak dedikleri şey bir yalan. Mahmur ve pusludur, sonra bulanık suda nişasta-

nın yavaş yavaş dibe çökmesi ve köpüğün yavaşça yukarı çıkması gibi gözlerim sonunda usançla açılır. Sabahların utanması yoktur. Çeşit çeşit üzücü anı aklıma düşer, katlanılmaz bir hâl alır. Hiç sevmem, hiç hem de! Sabahları en çirkin hâlimleyimdir. İki bacağım da yorgunluktan bitkin, daha şimdiden hiçbir şey yapmak istemiyorum. Uykumu alamadığımdan mı acaba? İnsanların en zinde olduğu vaktin sabah olduğu da bir yalan. Sabahlar gridir. Her zaman öyledirler. En boş şeydir. Ben sabah yer yatağının içerisinde, her zaman karamsar olurum. Gerçekten berbat. Bir sürü çirkin pişmanlık... hepsi bir anda üşüşerek yüreğimi doldurur, ben de acıdan kıvranıveririm.

Sabahlar eziyettir.

Alçak bir sesle, "Baba," diye seslendim. Tuhaf bir şekilde utanmış ve mutlu hissederek kalktım ve çabucak yatağımı topladım. Yer yatağını kaldırırken, "Hoppala bakalım!" diye bağırdığımı duyduğumda birden afalladım. Şimdiye kadar kendimi, "Hoppala bakalım," gibi kaba kelimeler kullanan bir kız olarak düşünmemiştim. "Hoppala bakalım," sanki yaşlı bir kadının söyleyeceği bir şey gibi, iğrenç. Neden böyle bir şey dedim ki acaba? Sanki vücudumun içinde bir yerlerde yaşlı bir kadın var, çok rahatsız edici bu. Artık bundan sonra daha dikkat edeceğim. Birinin yürüyüş şeklinden iğrenip sonra benim de öyle yürüdüğümü fark ettiğim zaman gibi, gerçekten fazlasıyla moralim bozuldu.

Sabahları kendime güvenim yok.

Geceliklerimle makyaj masasının önüne oturdum. Gözlük takmadan aynaya baktığım için yüzüm bulanık

ve buğulu görünüyordu. Yüzümde en sevmediğim şey gözlüklerim ama diğer insanların bilmediği iyi yanları da var. Gözlüklerimi çıkarıp uzaklara bakmayı severim. Her şey rüyada gibi puslu görünür ya da zoetrope* gibi – muazzam bir şey. Kirli hiçbir şeyi göremem. Sadece büyük boyutlu şeyler, canlı güçlü renkler ve ışıklar ulaşır gözüme. Gözlüğümü çıkarıp insanlara bakmayı da severim. Etrafımdaki tüm yüzler nazik, güzel ve güleç görünür. Hem gözlüğümü çıkardığımda asla insanlarla kavga etmeyi düşünmem, kötü söz söylemeyi istemem. Sadece boş boş bakarak sessizce dururum. Böyle zamanlarda benim bile insanlara genç, düzgün bir kız gibi göründüğümü düşününce bön bön bakmayı sorun etmem, alakalarının tadını çıkarmak isterim ve gerçek anlamda gevşerim.

Ama sonuçta gözlüklerimi sevmiyorum. Gözlüklerimi taktığımda yüzümde ifade diye bir şey kalmıyor. Gözlük, yüzde ortaya çıkan duygu, romantizm, güzellik, öfke, zayıflık, masumiyet, hüzün gibi birçok şeye ket vuruyor. Ayrıca gözle iletişim kurma işini de absürt bir şekilde imkânsızlaştırıyor.

Gözlük bir hayalet gibidir.

Gözlüklerden nefret etme sebebim göz güzelliğinin insandaki en önemli şey olduğunu düşünmemle alakalı. Burnunuzu görmeseler veya ağzınız saklı olsa da, tek ihtiyacınız olan gözlerdir – onlara bakıldığında, gözler

* Yaşam çarkı veya zoetrope, geçmişte kullanılan bir animasyon aletidir. Yanlarında açıklıklar bulunan bir silindirin içerisine fotoğraflar yerleştirilir. Silindirin çevrilmesiyle birlikte hareketli bir görüntü oluşur. –*çn*

insana hayatı daha güzel yaşamalı diye düşündürüyorsa bence iyi. Benim gözlerim ise sadece büyük dairelerden ibaret, başka hiçbir numarası yok. Gözlerime baktığımda hayal kırıklığına uğruyorum. Annem bile gözlerimin sıkıcı olduğunu söylüyor. Böyle gözlere feri sönmüş, ışıksız gözler denilebilir herhalde. Kömür parçası gibiler, sinir oluyorum. Anlıyor musunuz? Berbat bir şey. Aynaya her baktığımda keşke parıltılı gözlerim olsaydı diye düşünüyorum. Mavi bir göl gibi, çayırlara uzanıp gökyüzüne bakarken ara sıra süzülen bulutları da yansıtan gözler. Kuşların gölgesine değin tüm detayları net bir şekilde yansıtan. Böyle güzel gözlü insanlarla tanışırım umarım.

Bugünden itibaren mayıs ayı, böyle düşününce nedense biraz içim kıpır kıpır oldu. Aslında mutlu hissediyorum. Yaz yaklaşıyor. Bahçeye çıkınca, çiçekleri açan çilekler gözüme ilişti. Babamın öldüğü gerçeği garipleşiyor. Ölmesi, artık olmaması anlayamadığım bir şey. Akıl sır erdiremiyorum. Ablamı, ayrıldığım insanları ve uzun zamandır görüşemediklerimi özlüyorum. Her nasılsa sabahlar, geçmişte kalan şeyleri, mazideki insanları, feci derecede tanıdık beyaz turp turşusu kokusu gibi tatsız bir şekilde anımsatıyor. Gerçekten katlanamıyorum.

Capi ve Sefil (zavallı, sefil bir köpek olduğu için böyle sesleniyoruz) birlikte koşuşturarak geldiler. Önümde durduklarında sadece Capi'yi aferin diyerek sevdim. Capi'nin bembeyaz tüyleri parlak ve güzel. Sefil ise çok kirli. Capi'yi severken yanındaki Sefil'in ağlamaklı bir yüzle durduğunu biliyorum. Sefil'in topal olduğunu da biliyorum. Sefil öyle hüzünlü ki ondan nefret ediyorum.

Zavallılığına katlanamadığım için bilerek kötü davranıyorum ona. Sefil sokak köpeği gibi göründüğü için bir gün öldürülebilir. Sefil'in ayağı böyleyken kaçmaya çalışsa bile yavaş kalır herhalde. Sefil, lütfen bir an önce dağa falan git. Kimseye sevimli gelmeyeceksin, o yüzden en kısa sürede ölmen daha iyi. Ben, sadece Sefil'e değil, insanlara da kötü şeyler söyleyen ve yapan bir kızım. İnsanları rahatsız edip kışkırtırım. Gerçekten de kötü biriyim. Verandada oturup Capi'nin yüzünü okşarken, gözlerime batan yemyeşil otları görünce acınası hissedip toprağa oturmak istedim. Ağlamayı deneyeyim dedim. Nefesimi tutup gözlerimi kan çanağına döndürürsem biraz gözyaşım dökülür diye düşündüm ama bir türlü olmadı. Belki de artık gözyaşı olmayan bir kız oldum.

Pes edip ev temizliğine başladım. Temizlik yaparken birden *Tocin Okiçi** filminden bir şarkı mırıldandığımı fark ettim. Etrafa bir göz attım. Normalde Mozart, Bach gibi sanatçılar konusunda hevesli olmam gerekirken fark etmeden *Tocin Okiçi*'den şarkı söylemem çok ilginçti. Yer yatağını kaldırırken hoppala demek, temizlik yaparken *Tocin Okiçi* söylemek... Ben artık ölmüşüm de ağlayanım yok galiba. Böyle şeyler olunca, acaba uykuda konuşurken falan nasıl avam şeyler ağzından çıkıyor diye endişe etmeden duramıyorum. Ama yalan yok biraz komiğime gittiği için süpürgeyi bırakıp kendi kendime güldüm.

---

* Kenci Mizoguçi'nin Gisaburo Cuiçiya'nın hem ABD hem de Japonya'da şöhrete kavuşmuş, yaşamı filmlere ve pek çok kitaba konu olmuş 1841 doğumlu diplomat ve geyşa Tocin Okiçi'yi anlattığı romanından uyarlanan 1930 yapımı bir filmi. Filmin yalnızca dört dakikası günümüze ulaşabilmiştir. *–çn*

Dün dikmeyi bitirdiğim yeni iç çamaşırını giydim. Göğüs kısmının yakınına küçük beyaz bir gül işlemiştim. Üzerine bir şeyler giyince gül nakışı görünmüyor. Kimse onu bilmeyecek. Ne güzel.

Annem, birinin çöpçatanlığı için büyük bir şevkle sabah erkenden çıkmış. Annem hep kendini diğer insanlara adadığı için küçüklüğümden beri böyle şeylere alışkınım ama gerçekten insanı şaşkına çevirecek kadar (durmadan) çabalıyor. Bu yönü takdire şayan doğrusu. Babam her zaman çalıştığı için, annem onun üstüne düşenleri de yapardı. Babam sosyal olmaktan oldukça uzak biri olsa da, annem gerçekten hoş insanlarla haşır neşir olurdu. İkisinin de farklı yönleri vardı ama birbirlerine saygı duyuyorlardı. İtici olmayan, güzel ve huzurlu çift denilebilirdi belki. Ay, ben de ne yüzsüz, ne arsızım.

Miso çorbası* ısınana kadar, mutfak girişinde oturup boş gözlerle dışarıdaki ağaçlara baktım. Sonra, geçmişte de gelecekte de yine böyle mutfak girişinde oturup bu pozisyonda durduğumu, üstelik tamamen aynı şeyleri düşünerek ağaçlara bakmış ve bakacakmışım gibi, geçmişi, şimdiyi ve geleceği bir anda sezebilecekmişim gibi garip bir hisse kapıldım. Bu gibi şeyler zaman zaman başıma geliyor. Mesela biriyle odamda oturup konuşuyorum. Gözüm masanın köşesine takılıp pat diye orada kalıyor. Sadece ağzım hareket ediyor. Böyle zamanlarda

* Fermente edilmiş soya fasulyesi macunu (miso), sebze/balık suyu (daşi), tofu, yosun gibi pek çok malzeme bir araya getirilerek yapılan geleneksel Japon çorbası. *–çn*

tuhaf bir yanılsama gerçekleşiyor. Ne zamandı hatırlamıyorum ama aynı durumda, aynı şeyden konuşurken, gözlerim masanın köşesine kilitlenince bundan sonra da, şimdi olanların aynen olduğu gibi başıma geleceğine inanacak gibi oluyorum. Köy yolundan ne kadar yürürsem yürüyeyim, kesin bu yoldan başka bir zaman daha geçmiştim diye düşünüyorum. Sanırım bu yaprağı, yürürken yol kenarındaki fasulyelerden koparmıştım. Böylece yine, bundan sonra da her seferinde bu yolu yürüyüp burada fasulyenin yaprağını koparacağıma inanıyorum. Bir de şöyle bir şey oldu. Banyoda sıcak suyun içinde dururken birden gözüm elime kaydı. Bundan yıllar sonra sıcak suya girdiğimde bu ânı anımsayıp tesadüfen elime baktığımda gördüklerimi, hissettiklerimi kesinlikle hatırlayacağım diye düşünüyorum. Böyle düşününce de karamsarlığa kapılıyorum. Yine bir akşam, pilavı tahta kaba koyarken ilham desem biraz abartılı olur ama içimden bir şeylerin kayıp gittiğini hissettim, bu şeye felsefi bir belirti diyesim geldi ve nihayet buna teslim olarak başım, göğsüm, her bir noktam şeffaflaştı. Nasıl tarif etsem, yaşam sakinleşmiş gibi, sessizce, hiç ses çıkarmadan, erişte şekli verilen tokorotenin* esnekliğine sahipmişim gibi yaşamın akışına kapılarak güzel ve hafif bir hayat yaşayabileceğimi hissettim ve bu felsefi bir heyecan değildi. Kleptoman kediler gibi gürültü yapmadan yaşamanın önsezisinde doğru düzgün bir şey

* Kırmızı deniz yosunundan üretilen ve agar agar jelatiniyle yapılan bir tür erişte yemeği. Jöle kıvamındaki agar agar, ahşap kutu gibi bir aletle bastırılarak erişte hâline getirilir. *–çn*

yoktu, aksine korkutucuydu. Böyle bir ruh hâli uzun süre devam ederse, acaba insan Tanrı gibi mi olurdu? İsa gibi. Ama kadın İsa fikri dehşet verici.

Sonuçta benim boş zamanım çok olduğu için ve hayatın zorluklarıyla falan da uğraşmadığımdan her gün gördüğüm, duyduğum yüzlerce, binlerce şeyin akışıyla baş edemiyorum. Ben öyle dalmışken, hayaletlere dönüşüp ardı ardına süzülüyorlar mı acaba diye merak ediyorum.

Oturma odasında oturdum ve tek başıma yemek yedim. Bu sene ilk kez salatalık yiyorum. Salatalığın yeşilliğinden çıkıp yayılıyordu sanki yaz. Mayıs ayındaki salatalığın yeşilinde, göğsüm bomboş olmuş gibi, zonklayan ve huzursuz eden bir hüzün var. Oturma odasında tek başıma pilav yerken, muazzam bir seyahate çıkma isteği hasıl oluyor. Trene binmek istiyorum.

Gazeteyi açtım. Cuşiro Konoe'nin* fotoğrafı karşıma çıktı. İyi biri mi acaba? diye düşündüm. Böyle yüzleri sevmediğime karar verdim. Alnıyla alakalı. Gazetelerde, en eğlenceli kısım kitap reklamı olan kısımlar. Her satırdaki karakterler başına 100-200 yen ücret ödeniyor olsa gerek, her kim yazıyorsa elinden gelenin en iyisi yapmış. Her bir karakterden, kelimeden en fazla etkiyi elde etmek için didinilip canla başla çalışılarak ortaya çıkmış gibi duran fiyakalı cümleler var. Dünyada bu kadar pahalıya mal olan çok az cümle vardır herhalde. Bunun sevdiğim bir yanı var. Heyecan vericiler.

Yemeğimi bitirip kapıyı kapattım ve okula doğru yol

* Cuşirō Konoe (1914-1977) tarih konulu dizi ve filmleriyle tanınan oyuncu. –*çn*

aldım. İyi bari, yağmur yağmayacak gibi ama yine de dün annemin verdiği güzel şemsiyeyle yürümek istediğim için onu yanıma aldım. Bu şemsiyeyi eskiden annem genç kızlık zamanlarında kullanmış. Böyle ilginç bir şemsiye bulduğum için biraz gururluyum. Paris'in merkezinde böyle bir şemsiyeyle yürümek istiyorum. Eminim ki savaş bittiğinde böyle rüya gibi duran *vintage* şemsiyeler popüler olacak. Bone tarzı bir şapka, bu şemsiyeye çok yakışır. Ben olsam pembe uzun etekli, yakası açık bir kimono giyip siyah ipek dantelle dokunmuş uzun eldivenler takarak, geniş kenarlı büyük bir şapkaya güzel mor menekşe iliştiririm. Sonra, yeşilin en koyu olduğu zamanda öğle yemeği için Paris'te bir restorana giderim. Melankolik bir tavırla hafifçe elimi çeneme yaslayarak, dışarıdan geçip giden insan selini izlerken omzuma biri dokunur. Aniden müzik, gül valsi. Ah, ne keyifli. Gerçek olan tek şey sadece bu eski ve garip desenli uzun ince şemsiye. Acınası ve zavallıyım. Küçük Kibritçi Kız gibiyim. Gidip biraz ot falan yolayım bari.

Evden çıkarken anneme yardım olsun diye kapımızın önündeki otlardan yoldum. Bugün güzel şeyler olabilir. Otların hepsi aynı olmasına rağmen neden bazılarını koparmak, bazılarını ise bırakmak istediğimi anlamıyorum. Sevimli ve sevimli olmayan otlar, şekil olarak çok farklı olmayan ama yine de sevilesi ve nefretlik otlar diye neden birbirinden ayrılıyorlar acaba? Bir mantığı yok. Kadınların sevip sevmedikleri şeyler oldukça belirsiz. On dakikalık ayak işlerimi bitirip durağa koşuşturdum. Tarla yolundan geçerken acayip resim yapasım geliyor. Yolda

Şinto mabedinin ormanlık patikasından geçtim. Bu benim bulduğum kestirme bir yol. Ormandaki kestirmeden yürürken birden yere baktığımda arpaların orada burada bir karış kadar boy attıklarını gördüm. Yemyeşil arpalara bakınca, "Hıı, bu yıl da askerler gelmiş," diye düşündüm. Geçen yıl da birçok asker atlarıyla gelip bu mabedin ormanında dinlenip gitmişti. Bir süre sonra ormandan geçtiğimde arpalar bugünkü gibi hızlıca büyümüştü. Ancak ondan sonra daha fazla gelişemediler. Bu yıl atların yem teknesinden dökülüp dağınık bir şekilde büyüyen arpalar da orman karanlık olduğu ve hiç güneş ışığı almadığı için ne yazık ki sadece bu kadar büyüyüp ölüp gidecekler galiba. Orman yolundan çıkınca istasyonun yakınında dört veya beş işçiyle karşılaştım. İşçiler, her zamanki gibi, bana ağza alınmayacak laflar attılar. Ne yapacağımı şaşırdım. İşçileri geçip yoluma devam etmek istiyordum ancak bunu yapmak için işçilerin arasından zikzak çizerek geçmem gerekiyordu. Çok korkutucu. Durum buyken, sessizce durmak ve işçilerin uzaklaşıp mesafenin açılmasını beklemek daha da cesaret gerektiriyordu. Ayrıca bu kaba bir davranış olduğu için işçiler bana sinirlenebilirdi. Öfkeden kudurmuştum ve neredeyse ağlayacaktım. Ağlamaklı olduğum için utanıp, işçilere bakarak gülümsedim. Yavaşça onların arkasından yürüdüm. O an her şey bununla sınırlı kaldı ama hissettiğim gücenme, trene bindikten sonra bile kaybolmadı. Böyle önemsiz bir şeye üzülmemek için bir an önce güçlenmek ve daha saf olmak istedim.

Trenin ön kapısının yakınında boş bir koltuk vardı,

eşyalarımı yavaşça oraya koydum. Eteğimin kıvrımlarını biraz düzeltip tam oturayım derken gözlüklü bir adam eşyalarımı kenara itip koltuğa oturuverdi.

"Pardon orası benim koltuğumdu ama," dediğimde ise alayla gülümsedi ve istifini bozmadan gazetesini okumaya başladı. Düşününce kimin daha küstah olduğuna karar veremiyorum. Muhtemelen benim.

Başka çarem olmadığı için şemsiyeyi ve eşyalarımı rafa koydum ve tek elimle tutacağa tutundum. Diğer elimle her zamanki gibi dergiyi okumak için sayfaları çevirirken aklıma tuhaf bir şey geldi.

Kitap okuma denilen şey benden koparılıp alınırsa, hiçbir hayat deneyimi olmayan ben ağlanacak hâlde olurdum galiba. Kitapta yazılanlara işte o kadar çok güveniyorum. Bir kitap okuduğumda, onun için deli olur, ona güvenip empati duyar, onu özümser ve hayatımın bir parçası hâline getirir, başka bir kitap okuduğumda ise ânında değişiveririm. İnsanların sahip oldukları şeyleri çalıp onları düzgün bir şekilde yeniden yaratma becerisi, bu sahtekârlık, benim özel bir yeteneğim. Bu sahtekârlıktan, kurnazlıktan gerçekten nefret ediyorum. Her gün hata üstüne hata yapıp utanırsam belki biraz ağırbaşlı olurum. Ama yok, böyle bir başarısızlıkta bile bir şekilde bahaneler üreterek, her şeyi güzelce kalıbına uydurarak arkasında ayakları yere basan bir teori varmış gibi gösteririm. Ve bunu yapmak için umutsuz bir gösteri sergilemekten çekinmem.

(Bu sözleri de bir kitaptan okuduğuma eminim.)

Gerçekten kim olduğumu bilmiyorum. Okuyacak ki-

tabım ya da taklit edeceğim bir modelim olmasaydı ne yapardım? Elim ayağıma dolaşır, bir köşede ezilip büzüşerek ağlayıp burnumu çeker dururdum herhalde. Neyse, her gün trende böyle amaçsızca düşünüp durmak iyi değil. Üzerimde hâlâ hissettiğim boğucu sıcaklığa katlanamıyorum. Öyle ya da böyle bir şey yapmam gerektiğini biliyorum ama bunun ne olduğunu nasıl tamamen kavrayacağım? Şu âna kadar yaptığım özeleştirilerin tamamen anlamsız olduğunu düşünüyorum. Kendimi yargılamaya çalışıp zayıf bir noktamı fark ettiğimde bir süre sonra o özelliğim gözüme güzel görünmeye başlıyor. Kaş yapayım derken göz çıkarmanın haceti olmadığı sonucuna vardığım için eleştiri falan yapmıyorum artık. Hiçbir şey düşünmesem benim için daha iyi olacak galiba.

Bu dergide "Genç Kızların Eksiklikleri" başlığı altında pek çok kişi yazmış. Okurken sanki kendimden bahsedilmiş gibi bir hisse kapılıp utandım. Yazarlara gelince, aptal olduklarını düşündüklerim genellikle yine aptalca şeyler yazmışlardı ve gözüme güzel gelenler güzel şeyler söylüyordu; bunların bir kısmı o kadar komikti ki kıkır kıkır gülmeden duramadım. Dindar olanlar hemen inanç konularını açmış, eğitimciler ise baştan sona ahlaki sorumluluklardan dem vurmuşlar, politikacılar da Çin şiirinden bahsedip durmuş. Yazarlar bir havalara girerek büyük kelimeler kullanmışlar. Hepsi kendilerini pek bir beğenmiş.

Ama hepsi sadece kesin şeyler yazmış. Kişilik dışı olmalar, derin düşünme eksikliği. Doğru umutlar, doğru arzular gibi şeylerden uzak olunması. Yani bir idealin eksikliği. Eleştiri yapıldığında bunu doğrudan hayatla

ilişkilendirecek bir girişimin olmaması. Tepki eksikliği. Gerçek anlamda farkındalığın, özsevginin ve özsaygının eksikliği. Cesurca eylemlerde bulunulduğunda tüm sonuçların sorumluluğunun alınıp alınmaması. Çevrelerindeki yaşam tarzına uyum sağlama ve bunlarla başa çıkma konusunda yetenekli olsalar da, çevrelerindeki yaşam için doğru bağlılığa sahip olmamaları. Gerçek anlamda alçakgönüllülük diye bir şeyin olmaması. Yaratıcı olmamaları. Sadece rol yapmaları. İnsanların özündeki "sevgi" duygusundan eksik olmaları. Pek kibar ama yüce gönüllü olmamaları. Daha pek çok şey ve daha fazlası yazılmış. Gerçekten okuduğumda şaşırdığım bir sürü şey var. İnkâr edemem.

Ancak burada yazılanların hepsi, nasıl desem, bu iyimser insanların normal düşüncelerinden farklı olarak sanki sadece yazmak için yazılmış gibi geliyor. "Gerçek anlamda" ve "esasen" gibi birçok sıfat kullanılmış ancak "gerçek sevginin" ve "gerçek farkındalığın" ne olduğu hakkında elle tutulur bir şeyler yazılmamış. Belki bunları kendileri biliyordur. O zaman daha somut bir şekilde tek bir kelime söyleyip sağa git, sola git diye emreder bir şekilde parmakla işaret etseler ne kadar da memnun olurum. Sevgiyi ifade etme konusunda yönümüzü kaçırdığımız için bize "bu olmaz", "şu olmaz" demek yerine "böyle yapın", "şöyle yapın" diye güçlü bir şekilde söylerseniz, biz de yaparız. Kendine güvenen kimse var mı merak ediyorum. Burada fikir beyan eden insanlar her zaman, her koşulda aynı görüşe sahip olmayabilirler. Doğru umut ve doğru arzulara sahip olmadığımız

için azarlanıyoruz, peki ama doğru idealin peşinden koşsak, bu insanlar bize destek olup rehberlik edecekler mi acaba?

Biz gitmemiz gereken en iyi yeri, gitmek istiyorum diye düşündüğümüz güzel yeri, kendimizi geliştireceğimiz yeri de az çok biliyoruz. İyi bir hayat yaşamak istiyoruz, doğru umut ve arzularımız da var. Güvenebileceğimiz sağlam bir inanca sahip olmak için sabırsızlanıyoruz. Ama bir kızın tüm bunları yaşamında gerçekleştirebilmesi için ne kadar çaba harcaması gerekir acaba? Babamızın, annemizin, ablamız ve abimizin de fikirleri var. (Eski kafalılar diye yaftalayabilirim onları ama hayatta bizden tecrübelileri, yaşlıları ve evlileri asla küçümsemem. Benden bin kat daha çok şey biliyorlardır.) Yani, ailemizin üyeleri hayatımızın her suretinin bir parçası. Tanıdıklarımız da var. Ve arkadaşlarımız. Sonra bizi her zaman büyük bir güçle çekip sürükleyen "dünya" var. Tüm bunları düşününce, kendi karakterimize sadık kalmak kolay değil. Göze batmadan, pek çok insanın yürüdüğü yoldan sessizce gitmek en akıllı yol. Az sayıda kişiye verilmesi gereken eğitimin herkese uygulanması çok korkunç bir şey gibi geliyor. Yaşım ilerledikçe okuldaki ahlak ile toplum içindeki ahlak arasında çok büyük fark olduğunu anladım. Okulda öğretilen ahlaka riayet eden biri kendini aptal durumuna düşürür. İnsanlar onları garip biri diye yaftalar. Hiçbir şekilde ilerleyemez, her zaman beş kuruşsuz kalır. Yalan söylemeyen biri var mı merak ediyorum. Eğer öyle biri varsa, sonsuza kadar kaybedenlerden olacaktır. Akrabalarım arasında bunu tek

başına yapan, doğru ve sağlam bir inancı olan, idealinin peşinden giden, kelimenin tam anlamıyla yaşayan birisi var ama tüm akrabalarımız onun arkasından atıp tutuyor. Aptal görülüyor. Ben böyle aptal görülüp sonunda kaybedeceğimi bildiğim için anneme ve diğerlerine karşı kendi düşünce tarzımın arkasında duramıyorum çünkü korkuyorum. Küçükken, duygularım başkalarının duygularından tamamen farklı olduğu için anneme, "Neden?" diye sormuştum. O zaman annem tek kelimeyle kestirip atmış ve kızmıştı. Annem, "Ne fena kızsın, problemin ne senin?" derken üzgün görünüyordu. Bir keresinde babama da söyledim. Babam sadece sessizce güldü. Daha sonra anneme, "Diğerlerinden farklı bir çocuk," dedi. Büyüdükçe ürkek biri oldum. Elbise dikerken insanların ne diyeceğini düşünmeye başladım. Kendi kişiliğim gibi olan bir şeyi gerçekten gizlice seviyorum, sevmeye devam etmek istiyorum ama tamamen kendime ait bir şey olarak somutlaştırmaya korkuyorum. İnsanların hakkında hep iyi düşündüğü bir kız olmak istiyorum. İnsanlarla bir araya geldiğimde ne kadar da itaatkâr oluyorum. Söylemek istemediklerimi, duygularımdan tamamen farklı şeyleri uydurup çene çalıyorum. Böyle yapmak benim için iyi. Aslında hoşuma gitmiyor. Umarım ahlak kurallarının hızla değişeceği bir zaman gelir. O zaman böyle bir itaatkârlık, yine her günü kendimiz için değil, başkalarının düşünceleri uğruna yaşama durumu da son bulur herhalde.

Heh, bir koltuk boşaldı. Hızlıca eşyaları ve şemsiyeyi raftan indirip araya sokuldum. Sağımda bir ortaokul

öğrencisi, solumda sırtında çocuk taşıyan bir teyze var. Teyze yaşına rağmen ağır makyaj yapıp saçını modaya uydurmuş. Yüzü güzel ama boğazında koyu kırışıklıklar var. Öyle kalınlar ki yaklaşıp ona tiksintiyle vurmak istedim. İnsanın ayaktayken ve otururken düşündükleri tamamen farklı. Oturunca güvenilmez, uyuşuk şeyler hakkında düşünürüm. Karşımdaki koltukta aynı yaşlarda dört-beş ofis çalışanı boş bakışlarla oturuyordu. Yaşları otuz falan mı? Hepsinden rahatsız oldum. Gözleri pusluydu, ruhları yoktu sanki. Ama içlerinden birine ufacık da olsa gülümsersem, sadece bu bile adamlardan birinin beni kendine eş olarak seçmesi ve benim zorla evlendirilmem anlamına gelebilir. Bir kadının kaderine karar vermek için bir gülümseme yetip de artıyor. Tuhaf denilebilecek kadar korkunç. Dikkat edeyim. Bu sabah garip garip şeyler düşünüyorum. Birkaç gün önce bahçemizle ilgilenmeye gelen bahçıvanın yüzü gözümde belirip duruyor. Ona bakınca doğrudan "bu bir bahçıvan" diyorsun ama yüzünde bana garip gelen bir şey var. Abartılı söylemek gerekirse, düşünüre benzer bir siması var. Teni esmer. Gözleri güzel, kaşları birbirine yakın. Burnu basık ama aynı zamanda koyu ten rengiyle de uyumlu, onu güçlü ve iradeli gösteriyor. Dudaklarının şekli de oldukça iyi, kulakları ise biraz kirli. Ellerine gelince, bir bahçıvanın elleri gibi ama siyah fötr şapkayı iyice kafasına geçirince yüzü gölgeleniyor, bir bahçıvan olmakla yetindiği için üzgünüm. Anneme üç-dört kez gerçekten o adam hep bahçıvan mıydı diye sorunca, en sonunda beni azarladı. Bugün eşyalarımı sardığım örtüyü, annem bahçıvanın ilk

geldiği gün vermişti. O gün evde büyük temizlik vardı, bir mutfak tamircisi ve hasırcı da gelmişti. Annem şifonyerdeki eşyaları düzenlerken çıkan bu örtüyü bana vermişti. Güzel ve kadınsı bir örtü. Çok güzel olduğundan bağlamaya kıyamıyorum. Böyle oturup kucağıma koyarak tekrar tekrar bakıyorum, okşuyorum. Trendeki herkesin görmesini istiyorum ama kimse bakmıyor. Biri bu şirin örtüye sadece baksa bile, o kişiye gelin gitmeye karar verebilirim. İçgüdü kelimesine ne zaman denk gelsem ağlamak istiyorum. Zaman zaman yaşadığım deneyimler sayesinde, içgüdülerimizin büyüklüğünü ve bu güce karşı koyma konusunda ne kadar çaresiz olduğumuzu anladığım zamanlarda çıldıracak gibi oluyorum. Ne yapabilirim ki diye öyle dalgın dalgın duruyorum. Herhangi bir inkâr ya da kabullenme durumuna mahal vermeyen kocaman bir battaniyeye kafamdan başlayarak sarılmışım ve beni istediği gibi sürükleyip çekiyor. Sürüklenmenin tatmin edici bir yanı var ama bunun olmasını izlemenin verdiği ayrı bir hüzün de mevcut. Neden kendimizden memnun olup hayatımızın geri kalanında sadece kendimizi sevemiyoruz? İçgüdülerimin şu âna kadarki duygularımı, mantığımı alt ettiğini görmek yazık. Bir an bile kendimi unutsam hemen ardından hayal kırıklığına uğruyorum. Her şekilde de kendimde içgüdü olduğunu bilmek beni ağlamaklı yapıyor. Anne, baba diye seslenmek istiyorum. Ama yine de gerçek denilen şey, beklenmedik bir şekilde sevmediğim yerlerde olabileceğinden oldukça acınası hissettiriyor.

Oçanomizu'ya* geldik. Platforma indiğimde nedense çok sakin hissettim. Az önce olanları hemen hatırlamaya çalışsam da aklımda hiçbir şey canlanmadı. Düşündüklerimi devam ettireyim diye acele ettim ama düşünecek hiçbir şeyim yoktu. Bomboş. Bazen duygularımı etkileyen, bazen hem acı veren hem de utandıran bir şeyler olması gerekiyor diye düşünmeme rağmen, zaman geçip gittiğinde geriye hiçbir şey kalmamış gibi oluyor sanki. Şimdi denilen an ilginç. Şimdi, şimdi, şimdi, avucuma alsam bile "şimdi" çok uzaklara uçup gidiyor ve yeni bir "şimdi" geliyor. Köprünün merdivenlerini çıkarken, "Niye ki?" diye düşündüm. Çok saçma. Biraz fazla mutluyum galiba.

Bu sabah Kosugi Hoca çok güzel. Örtüm gibi güzel. Mavi renk hocaya yakışıyor. Göğsündeki kıpkırmızı karanfil de dikkat çekiyor. Eğer "yapmacık" biri olmasaydı bu hocayı daha çok severdim. Çok rol yapıyor. Doğal olmayan bir yanı var. Bu insanı yormaz mı? Kişiliğinde anlaşılması güç bir şey de var – anlamadığım çok yönü mevcut. Karamsar olmasına rağmen keyfi yerindeymiş gibi görünmeye çalıştığını görebiliyorum. Ama en nihayetinde, o büyüleyici bir kadın. Sadece bir öğretmen olarak kaldığı için üzülüyorum. Sınıfta eskisi gibi popüler değil ama ben ondan eskisi kadar etkileniyorum. Dağların derinliklerindeki bir göl kıyısındaki eski şatoda yaşayan bir kadınmış gibi hissettiriyor. Ben de abarttım galiba. Kosugi Hoca'nın konuşması neden bu kadar ciddi ve

* Tokyo'nun merkezinde yer alan, müzik dükkânlarının ve pek çok üniversitenin bulunduğu ilçe. –*çn*

bunaltıcı? Kafadan üşütük mü ki? Üzücü. Deminden beri vatanseverlik diye uzun uzun anlatıyor ama biz bilmiyor muyuz sanki? Herkes sever doğduğu yeri. Çok sıkıcı. Elimi çeneme koyup öyle boş boş dışarıya baktım. Kuvvetli rüzgârdan dolayı bulutlar güzel. Bahçenin köşesinde dört gül çiçek açmış. Bir sarı, iki beyaz ve bir pembe. Amaçsızca çiçeklere bakarken insanların da gerçekten iyi tarafları olduğunu düşündüm. Çiçeklerin güzelliğini keşfeden de, çiçekleri seven de insanlardı sonuçta.

Öğle arasında hayalet hikâyeleri anlatıldı. Yasube Abla'dan Tokyo 1. Yüksek Okulu* hakkındaki "İçiko'nun Yedi Gizemi"nden birini, "Açılmayan Kapı"yı dinlerken herkes çığlık çığlığaydı. İlginçti, korkunçtan ziyade psikolojikti. O kadar çok bağırıp çağırdım ki daha yeni karnımı doyurmama rağmen tekrar acıktım. Hemen *anpan*** satan teyzelerin karamelli ekmeklerinden yedim. Sonra kendimizi yine korku hikâyelerine kaptırdık. Herkes hayalet hikâyelerine ilgi duyuyordu. Çok heyecanlı bir şey herhalde. Ayrıca hayalet hikâyesi olmasa da, Fusanosuke Kuhara*** hakkında konuşulanlar da çok eğlenceliydi.

Öğleden sonra çizim saatinde hep birlikte eskiz pratiği yapmak için okul bahçesine indik. İto Hoca neden beni durduk yere sıkboğaz ediyor? Bugün de kendi res-

* 1886'da kurulan yüksek eğitim veren bir kurum. 1950'ye kadar imparatorluk ve tıp üniversitelerine hazırlık okulu gibi hizmet vermiş, Çiba Üniversitesi Tıp Fakültesi gibi bölümlere öncülük etmiştir. Günümüzde üniversitelere dönüştürülmüş ya da dahil edilmiştir. *–çn*

** Japon mutfağından bir tatlı çörek türü. *–ybn*

*** Fusanosuke Kuhara (1869-1965), özellikle II. Dünya Savaşı öncesi etkin olan bakanlık yapmış iş insanı. *–çn*

mine model olmamı istedi. Sabah yanımda getirdiğim eski şemsiye sınıfta ilgiyle karşılanıp gürültü patırtı olunca, İto Hoca da en nihayetinde mevzuyu anladı. Şemsiyeyi alıp okul bahçesinin köşesindeki güllerin yanında durmamı söyledi. Görünüşe göre hoca şimdi benim böyle bir resmimi çizip sergiye koyacakmış. Sadece yarım saatliğine model olmayı kabul ettim. İnsanlara bir nebze olsun yardımcı olabildiğime sevindim. Ancak orada dikilip İto Hoca'ya bakmak yorucuydu. Konuşma biraz fazla ısrarcı ve sıkıcıydı, belki de bana çok ilgi gösterdiği için – beni çizerken bile bana sorduğu tek şey nasıl olduğum falan. Ona cevap vermeyi zahmetli ve sinir bozucu buldum. Müphem bir insan gibi görünüyor. Garip bir gülüşü var ve öğretmen olmasına rağmen utangaç. Mutlak çekingenliği bende kusma isteği uyandırıyor. "Bana ölen küçük kız kardeşimi hatırlatıyorsun," dediğinde dayanamadım. Sanırım yeterince iyi bir insan ama hareketleri çok abartı.

Hâl ve hareketlerden bahsetmişken, ben de az değilim. Dahası, onları kendi yararıma kurnazca kullanırım. O kadar iddialı olabiliyorum ki bazen başa çıkmak çok zor. "O kadar sahte davranıyorum ki yapmacık pozlara göre hareket eden küçük, korkunç bir yalancı oldum," diyebilirdim ama bu da sadece başka bir poz, bu yüzden ümit vermiyor. Orada sessizce İto Hoca'ya modellik yaparken, "Doğal olayım, samimi olayım," diye dikkatle dua ettim. Kitap okumayı bile bırakmayı düşündüm. Anlamsız, kibirli duruşu, soyut yaşam biçimini küçümserdim. Bunun sadece duygusal bir saçmalık olduğunu anladığımda yine

düşüncelere dalıyorum – keşke daha fazla hırsım olsa diye düşünüp içimde mevcut olan tüm çelişkiler hakkında sızlanarak günlük hayatımın anlamsızlığına kafa yoruyorum. Tek yaptığım kendimi şımartmak, kendimi teselli etmeye çalışmak. Kendime çok fazla itibar gösteriyorum – İto Hoca'nın benimki gibi saf olmayan kalbe sahip birini çizmesi kesinlikle reddedilecektir. Bu neden güzel olsun ki? Söylemesi korkunç bir şey ama sanırım İto Hoca oldukça aptal durumuna düşecek sonunda. İç çamaşırlarıma işlenmiş güllerden haberi bile yok.

Orada öyle sessizce, hareketsiz durmaya çalışırken ani ve yoğun bir para arzusuyla doldum. Tek ihtiyacım olan on yendi. *Madam Curie*'yi çok okumak istiyordum. Sonra, beklenmedik şekilde, annemin uzun bir hayat yaşamasını istedim. İto Hoca'nın modeli olmak garip bir şekilde zor. Yorucu.

Okuldan sonra keşişin kızı Kinko ile saçlarımızı yaptırmak için gizlice Hollywood'a gittik. Saçımı istediğim gibi yapamadıklarından, tamamlanmış hâlini görünce hayal kırıklığına uğradım. Nasıl bakarsam bakayım birazcık bile güzel değildim, acınası hissettim. Çok moralim bozuldu. Böyle bir yere gelip gizlice saçımı yaptırdığım için kendimi pis yolunmuş bir tavuk gibi hissedip içten içe pişman oldum. Böyle bir yere gelmekle kendimizi küçük düşürdüğümüzü düşündüm. Kinko ise kıpır kıpırdı.

"Acaba böyleyken görücüye falan mı çıksam?" diye saçmasapan bir şeyler söyledi ve sonra da, kendini gerçekten görücüye çıkmaya karar verdiğini sandığı gibi bir

yanılgıya kapılıp, "Böyle bir saça nasıl renkte bir çiçek taksam güzel durur acaba?" veya "Kimonoma ne tür bir kuşak taksam?" minvalinde şeyleri ciddi ciddi sordu.

Kinko gerçekten hiçbir şeye kafa yormayan, sevimli bir insan. Gülüp, "Görücüye kim geliyor?" diye sorduğumda, "Davul bile dengi dengine çalar," diye net bir şekilde yanıtladı. Bunun ne anlama geldiğini sorunca biraz şaşırdım. Keşiş kızının tapınağa gelin gitmesinin en iyisi olduğunu, böylece hayatı boyunca karnı tok sırtı pek olacağını söyleyerek beni yine şaşırttı. Kinko'nun pek sivri bir karakteri olmadığı için kadınsılıkta üstüne yok. Okulda benimle aynı sırada oturuyor, her ne kadar yakınlık göstermesem de herkese benim en iyi arkadaşım olduğunu söylüyor. Sevimli bir kız. İki günde bir bana mektup gönderdiği ve bana çok yardımcı olduğu için minnettarım ama bugün o kadar abarttı ki bundan gerçekten rahatsız oldum. Kinko'yla ayrıldıktan sonra otobüse bindim. Nedense moralim bozuktu, otobüste çirkin bir kadın gördüm. Kirli yakalı bir kimono giymiş, darmadağın kızıl saçlarını bir tarağa sarıp toplamıştı. Elleri, ayakları da kirliydi. Ayrıca asık, kavruk suratı yüzünden erkek mi kadın mı olduğunu anlamak güçtü. Ay, sinirim tepeme çıktı. Kadının kocaman da bir göbeği vardı. Arada bir kendi kendine sırıtıyordu. Gerçi gizlice saç yaptırmak için Hollywood'a giden ben de bu kadından pek farklı değilim ya.

Sabahki trende yanımda oturan ağır makyajlı teyze de aklıma geliyor. Çok kirli, çok pis. Kadınlar mide bulandırıcı. Kendim de bir kadın olduğumdan kadınların

içindeki pisliği çok iyi biliyor ve dişlerimi gıcırdatacak kadar nefret ediyorum. Japonbalığına dokunduktan sonra kalan o dayanılmaz balık kokusu vücuduma yapışmış da yıkasam bile çıkmıyormuş gibi. Günbegün benim bedenimden de o dişi kokusunun yayılacağını düşününce, şimdiki genç kız hâlimle ölmek istiyorum. Birden, hastalanmak istediğimi fark ettim. Ciddi şekilde hastalanırsam ve şelale gibi terlersem belki temiz ve saf olurum. Yaşadığım sürece bundan hiç kaçış yolu yok mu acaba? Sağlam temelleri olan bir dinin anlamını kavramaya başladığımı hisseder gibiyim.

Otobüsten indiğimde biraz rahatladım. Araba falan beni tutuyor galiba. İçerisinin havası öyle boğuk ki dayanamıyorum. Toprak güzel. Toprakta yürürken kendimi seviyorum. Görünen o ki ben biraz dikkatsizim. Tasasız biriyim. "Dönelim, dönelim, neye bakıp dönelim? Tarladaki soğanlara bakıp bakıp dönelim, kurbağalar vıraklıyor, artık eve dönelim," diye mırıldandım. Bu kadar kaygısız bir çocuk gibi davranabilmem beni sinirlendirdi ve boy uzatmaktan başka bir şey bilmeyen yabani otlara saldırmak istememe neden oldu. İyi bir kız olmayı denemek istedim.

Eve dönerken bu köy yolunu her gün göre göre öyle alışmıştım ki buranın ne kadar sessiz bir köy olduğunu fark edemez hâle geldim. Burada sadece tarla, yol, ağaç var, hepsi bu kadar. O yüzden bugün bu köye ilk kez gelen bir kişiyi taklit etmek istedim. Kanda civarında bir *geta** dükkânı sahibinin kızıyım ve ilk kez taşraya ayak bastım.

* Takunyaya benzer bir tahta sandalet. –*çn*

Bu köy nasıl görünürdü acaba? Bu, harika bir fikirdi. Hayır, zavallı bir fikirdi. Yeni karakterime bürünüp bilerek abartılı bir şekilde dolaşmaya başladım. Ağaçlarla çevrili küçük bir yoldan aşağı inerken, sallanan körpe dallara bakarak, "Ayyy!" diye ufak bir keyif çığlığı attım. Köprüden geçerken biraz dereye bakıp suya yansıyan yüzüme havlayarak köpek taklidi yaptım. Uzak tarlalara bakarken, gözlerimi kısarak büyülenmiş gibi, "Çok güzel," diye mırıldandım ve iç çektim. Tapınakta biraz soluklandım. Tapınağın ormanı karanlık olduğundan aceleyle ayağa kalktım, "Korkunç, korkunç!" diye sızlanarak omuzlarımı silktim ve ormanın dışına çıktığımda parlaklığa şaşırır gibi yaptım. Her şey yeni, unutma diye aklımda tutup köy yolunda zarifçe ve özenle yürürken karşı konulmaz bir yalnızlığa kapıldım. Sonunda yol kenarındaki otlağa çöktüm. Çimenlere oturduğumda şimdiye kadarki uçarı hâlim pat diye kaybolurken birden ciddileştim. Sonra son zamanlardaki hâlimi sessizce ve yavaş yavaş düşündüm, bu aralar neden böyleydim? Neden bu kadar endişeliydim acaba? Hep bir şeylerden korkuyorum. Geçenlerde de biri, "Giderek herkes gibi alelade biri oluyorsun," demişti.

Belki de öyledir. Ama gerçekten de bana bir şeyler oldu. Sıkıcı biri oldum. Bu saçmalık. Zayıf, güçsüz birine dönüştüm. Birden bağırarak of çekmek istedim. Cık cık cık, öyle bir çığlıkla kendi korkaklığını saklayamazsın. Silkinip kendine gel. Âşık mı oldum acaba? Yeşil çayırda sırtüstü uzandım.

"Baba!" diye seslenmeyi deniyorum. Baba, baba. Gün batımı çok güzel. Ve çöken akşam sisi pembe renk. Ba-

tan güneşin ışığı sisin içinde eriyip süzülünce, sis böyle yumuşak bir pembeye dönüşüyor herhalde. Pembe sis süzülerek hışırdayan korunun içine dalıyor, yolların üzerinden geçiyor, otları okşuyor ve sonra benim vücudumu yumuşak bir şekilde sarıyor. Pembe ışıltılar, saçlarımın her bir telini hafifçe loş bir şekilde aydınlatıp yumuşakça okşuyor. Dahası gökyüzü çok güzel. Hayatımda ilk kez gökyüzüne karşı başımı eğmek istiyorum. Artık Tanrı'ya inanıyorum. Gökyüzünün bu renginin ne olduğunu merak ediyorum. Gül? Yangın? Gökkuşağı? Melek kanatları? Büyük bir mabet? Hayır, bunlar değil. Daha da ilahi bir şey.

Gözyaşlarım dökülecek kadar, "Herkesi sevmek istiyorum," diye düşündüm. Gökyüzüne gözlerimi dikip bakarken, gökyüzü yavaş yavaş değişip giderek mavilere büründü. İç çekip sadece, çırılçıplak olmak istediğimi düşündüm. Ağaç yaprakları ve çimenler hiç şimdiki kadar şeffaf ve güzel görünmemişti. Yavaşça çimenlere dokundum.

Güzelce yaşamak istiyorum.

Eve geldiğimde annem çoktan dönmüştü ve misafirlerimiz vardı. Her zamanki gibi cıvıl cıvıl kahkaha sesleri. Annem baş başa kaldığımızda yüzünde ne kadar büyük bir gülümseme olursa olsun bir ses çıkarmıyor. Ama misafirlerle konuşurken yüzü hiç gülmemesine rağmen yüksek sesli kahkahalar atıyor. Misafirlerle selamlaştıktan hemen sonra arka tarafa gidip kuyuda ellerimi yıkadım. Çoraplarımı çıkarıp ayaklarımı yıkarken balıkçı geldi. "Beklettiğimiz için kusura bakmayın, bizden alış-

veriş yaptığınız için teşekkür ederiz," diyerek büyük bir balığı kuyunun yanına bıraktı. Ne balığı bilmiyorum ama pulları küçük olduğu için kuzey denizinden galiba, diye düşündüm. Balığı bir tabağa alıp ellerimi tekrar yıkadığımda, Hokkaido* yazının kokusunu aldım.

İki yıl önce yaz tatilinde ablamın Hokkaido'daki evini ziyarete gittiğim zaman aklıma geldi. Ablamın Tomakomai'deki evi denize yakın olduğu için sürekli balık kokuyordu. Ablamın evin geniş ferah mutfağında akşamları tek başına kadınsı, beyaz elleriyle güzelce balık pişirdiği hâli zihnimde belirdi. O zamanlar nedense ablam benimle ilgilensin diye can atıyordum ama Toşi daha yeni doğduğu için ablam artık bana ait değildi. Bunu düşününce uğuldayan soğuk bir rüzgârı, ne yaptıysam da ablamın dar zarif omuzlarına sarılamayıp ölecek kadar yalnız hissettiğimi, o loş mutfağın köşesinde kıpırdamadan durup bayılana kadar ablamın beyaz, hafifçe hareket eden parmakuçlarına baktığımı hatırladım. Mazideki her şeyi özlüyorum. Kan bağı tuhaf bir şey. Yabancı biri söz konusu olunca yollarınızın ayrılmasıyla beraber her şey yitip unutulsa da, kan bağıyla bağlı olduğunuz kişilerin güzel, özlenilen tarafları daha çok hatırlanıyor.

Kuyunun yanındaki iğde ağacının meyveleri kızarmaya başlamış. İki haftaya yenilebilir hâle gelir herhalde. Geçen sene komik bir şey oldu. Akşam iğde toplayıp yerken, Capi'nin sessizce bana baktığını görünce kıyamayıp bir tane iğde verdim. Capi iğdeyi yiyiverdi. Sonra

* Japonya'nın kuzeyinde yer alan vilayet. Ayrıca Japonya'nın dört büyük adasından biri. –*çn*

iki tane daha verdiğimde onları da yedi. O kadar komikti ki, ağacı sallayıp pıt pıt meyveleri düşürünce, Capi transa girmiş bir vaziyette iğdeleri yemeye başladı. Şapşal. İğde yiyen köpek ilk kez gördüm. Ben parmakuçlarımda uzanarak iğde toplayıp yedim, Capi de yerdekileri yedi. Çok komikti, bunu hatırlayınca Capi'yi özleyip, "Capi!" diye seslendim. Capi ön kapının oradan koşa koşa geldi. Dişlerimi kamaştıracak kadar sevimli olduğu için birden kuyruğunu güçlü bir şekilde yakaladım, yavaşça elimi ısırdı. Gözümden yaş gelecekti neredeyse, ben de kafasına bir tane vurdum. Capi sakinleşip şapırdata şapırdata kuyudaki sudan içti.

İçeriye girdiğimde lambalar ışıl ışıl yanıyordu. Çıt çıkmıyordu. Babam yoktu. Babam olmadığı için evin bir yerlerinde büyük boşluklar kalmış gibi hissederek acıdan kıvranacak gibi oluyorum. Kıyafetimi değiştirip çıkardığım iç çamaşırındaki güle güzel bir öpücük kondurdum. Sonra makyaj masasının önüne oturduğumda içeriden annemlerin kahkahaları gelince sinirlendim. Annemle sadece ikimiz olduğumuzda sorun yok ama bir misafir geldiğinde benden o kadar uzaklaşıp bana öyle soğuk davranıyor ki işte en çok böyle zamanlarda babamı özleyip üzülüyorum.

Aynaya baktığımda yüzüm şaşırtıcı derecede canlı ve parlak görünüyordu. Yabancı birine aitti sanki. Yüzüm üzüntü, acı gibi duygularımla hiçbir ilgisi yokmuş gibi kendi başına özgürce yaşıyordu. Bugün allık sürmememe rağmen yanaklarım al al, dudaklarım da hafif bir kırmızılıkla parlıyor ve sevimli görünüyordu. Gözlüğümü çıka-

rıp hafifçe güldüm. Gözlerim çok güzel. Işıl ışıl ve berrak. Güzel akşam gökyüzüne uzun süre baktığım için mi bu kadar hoş gözlerim var acaba? Tamamdır, bu kadar.

Biraz neşelenip mutfağa gittim, pirinç pişerken Koganei'deki eski evimizi hatırlayıp üzüldüm. Kalbimi sızlatacak kadar çok özlüyorum orayı. O güzel evde otururken babam da ablam da vardı. Annem gençti. Okuldan döndüğümde mutfakta ya da salonda ablam ve annemle eğlenceli şeyler konuşurduk. Bir şeyler atıştırıp ikisine türlü türlü şımarıklar yapar, ablama bulaşıp azarlanınca da dışarı kaçar, bisiklete binip uzaklara giderdim. Akşam döndüğümde hep beraber güzelce yemek yerdik. Gerçekten güzel ve eğlenceliydi. Kendimi bulmaya, tuhaf çatışmalar içine girmeye falan gerek yoktu, sadece şımartılsam yetiyordu. Sahi ne büyük bir ayrıcalık yaşıyormuşum! Üstelik sakince geçinip gidiyorduk, endişe, üzüntü, ıstırap yoktu. Babam muhteşem biriydi. Ablam nazikti, hep peşinde dolaşıp dururdum. Ama biraz büyüyünce en çok kendimden rahatsız olmaya başladım ve ayrıcalıklarım ben farkına varmadan kaybolup gidince, öylece ortada kaldım. Çok kötü, berbat bir şey. Artık hiçbir şekilde birilerine şımaramıyor ve sürekli düşünüp duruyorum. Bir sürü acı veren, zor şey var. Ablam gelin olup gitti, babam artık yok. Sadece annem ve ben varız. Annem de çok yalnız hissediyor olmalı. Annem dedi ki, "Artık yaşama zevkim falan kalmadı. Seni görünce bile o yaşama zevkini hissedemiyorum. Bağışla beni lütfen. Baban olmadıkça, mutluluk gelse ne yazar." Etrafta sivrisinek olunca babamı hatırlıyor, kıyafet sö-

kerken babamı hatırlıyor, tırnaklarını kestiğinde babamı hatırlıyor ve çay lezzetli olduğunda da eminim ki yine babamı hatırlıyor. Annemin duygularına ne kadar ihtiyatla yaklaşıp onunla konuşsam da tabii ki babamın yerini tutmuyor. Evli çiftlerin sevgisi dünyanın en güçlü şeyi, kan bağından bile daha değerli. Ele avuca sığmayan şeyler düşündüğüm için yüzüm kıpkırmızı kesildi ve ıslak ellerimi saçlarımın arasından geçirerek taradım. Pirinci şırıl şırıl sudan geçirirken annemin tatlı ve sevecen hâlini düşünüp ona bundan sonra çok iyi bakacağım diye içimden geçirdim. Şu dalgalı saçlarımı salıp uzatacağım. Annem eskiden beri saçımın kısa olmasından hoşlanmıyordu, o yüzden uzatıp bir de güzelce bağlarsam mutlu olur herhalde. Ancak bu kadar şey yapıp anneme özen göstermem de pek iyi değil. Hiç hoşuma gitmiyor. Düşününce bu sıralar gerginliğimin annemle çok ilgisi var. Annemin tam olarak beklentilerini karşılayan, iyi bir kız olmak istiyorum ama sırf onun gönlünü hoş tutmak için böyle davranmak da yanlış geliyor. Annem ben ağzımı açmadan duygularımı anlayıp böylece içini rahatlatsa en iyisi olurdu aslında. Ben ne kadar bencil olsam da alay konusu olacak şeyleri yapmam, ne kadar acı verse de, üzgün de olsam benim için değerli şeyleri korurum. Annemi ve bu evi çok sevdiğim için annem de bana sonuna kadar inanıp öyle kaygılanmasa keşke. Her şeyi güzelce yaparım. Elimden geleni ardıma koymam, dişimle tırnağımla çalışırım. Bu benim için şu an en büyük mutluluk ve böyle yaşamak istiyorum ama annem bana hiç güvenmeyip hâlâ çocuk

muamelesi yapıyor. Çocukça bir şey söyleyince mutlu oluyor. Geçen gün bilerek aptal gibi ukulelemi tıngırdatarak gülüp oynayınca annem gerçekten çok mutlu oldu. "Yoksa yağmur mu yağıyor? Yağmurun sesini duyuyorum sanki," diyerek benimle dalga geçti. Ukulele konusunda gerçekten hevesli olduğumu sanması beni perişan etti. Ağlayacak gibi oldum. Anne, ben artık bir yetişkinim. Dünyayla ilgili her şeyi zaten biliyorum. Biraz rahatlayıp benimle her şey hakkında konuş. Bana ekonomik durumumuzu açıkça anlat, böyle böyle olduğu için diye bana söylersen asla ayakkabı falan istemem. Aklı başında, tutumlu bir kız olurum. Gerçekten de bu böyle. Ne olursa olsun. "Ne Olursa Olsun" diye bir şarkı olduğunu hatırlayarak kendi kendime güldüm. Sonra ellerimi tencerenin içine sokmuş, öyle aval aval şunu bunu düşündüğümü fark ettim.

Hadi, hadi. Misafirlere hemen akşam yemeği hazırlamam gerek. Az önceki büyük balıktan ne yapsam acaba? Öncelikle üçe bölüp miso sosuna yatıralım. Böyle yapılınca çok lezzetli olur. Yemeği sezgiyle yapmak lazım. Salatalık biraz kalmıştı, onu da *sanbaizu*ya* batırıp turşu yapayım. Sonra övünç kaynağım omletten yapayım! Bir yemek daha bulmam lazım. Heh, buldum! "Rokoko" yemeği yapalım. Bu benim bulduğum bir yemek. Bir tabağa jambon, yumurta, maydanoz, lahana, ıspanak ve mutfakta ne kaldıysa hepsi rengine göre güzelce yerleştirilip özenle dizilir, malzeme almaya gerek olmadığı için de oldukça ekonomiktir. Hiç lezzetli bir şey değil

* Mirin, soya sosu ve pirinç sirkesiyle yapılan sos. –*çn*

ama sofrayı öylesine canlı ve görkemli hâle getiriyor ki sanki çok lüks bir ikrammış gibi görünüyor. Omletin etrafı yemyeşil maydanoz yapraklarıyla süslenmiş, onun yanında kırmızı mercanlar gibi duran jambonlar şöyle bir yüzlerini gösterirken, lahananın sarı yaprakları şakayık çiçekleri veya kuş tüyünden bir yelpaze gibi, yemyeşil ıspanak ise çiftlik ya da göl suyu gibi tabağa yayılmış sanki. Bu tabaklardan iki-üç tanesini masaya koyunca misafirler, sanki kendilerini Kral Louis'nin hanedanlığının sofrasında buluyorlar. O kadar değil ama yine de lezzetli yemek yapamadığım için en azından görüntüsünü güzelleştirip misafirleri kandırıyorum. Görüntü, yemekte en önemli şeydir. Çoğu zaman yeterli olur. Ama bu rokoko yemeği çok sanatsal bir zevk gerektirir. Renk kompozisyonu konusunda hassas değilseniz, başarısız olursunuz. En azından benim kadar bir hassasiyete sahip olmanız gerekir. Geçen gün sözlükte rokoko kelimesini aradığımda şatafatlı ancak içeriği boş olan dekoratif bir tarz olarak tanımlandığı görünce güldüm. Harika bir cevap. Güzelliğin içeriği falan olur mu hiç? Saf güzellik her zaman anlamsız ve ahlaksızdır. Bu su götürmez bir gerçek. Bu yüzden rokokoyu seviyorum.

Yemek yapıp ondan bundan tadarken hep nedense korkunç bir hiçlikle karşı karşıya kalıyorum. Ölecek kadar yorgun ve kasvetli hissediyorum. Bütün çabalarım doyum noktasına ulaşmış. Artık ne olursa, nasıl olursa olsun umurumda değil. Sonunda, "Ayh, yeter!" deyip tadı, görüntüsü nasılmış düşünmeden aceleyle yemeği yaptım ve gerçekten suratsız bir şekilde misafirlere sundum.

Bugünün misafirleri de bunalımda gibi. Omori'den İmaida çifti ve bu sene yedi yaşına giren oğulları Yoşio. İmaida Bey kırklarına merdiven dayamasına rağmen yüzü yakışıklı birininki gibi solgun ki bu bence iğrenç. Neden Şikişama içiyor ki? Sigaradaki filtreler pis bir şeyler hissettiriyor. Sigara dediğin filtresiz olmalıdır. Şikişima içen birinin kişiliğinden şüphe duyarım. İkide bir dumanı tavana doğru üfleyip, "Ah, öyle mi, anlıyorum," falan diyor. Şimdilerde akşam okulunda öğretmenlik yapıyormuş. Karısı ufak tefek, ürkek ve kaba. En saçma şeye bile yüzünü yere yapıştıracak gibi kendini atarak katıla katıla gülüyor. Bu kadar komik olan ne? Yüksek sesle gülmenin zarif bir şey olduğunu düşünüyor demek ki. Dünyadaki en kötü olanlar, bu sınıftaki insanlar mı acaba? En pisleri. Küçük burjuva mı deniyordu onlara? Yoksa küçük memur mu? Çocuklarında bile tuhaf bir şekilde, sanki büyüyüp de küçülmüş gibi, çocuksu ve canlı yönler kaybolmuştu. Böyle düşünmeme rağmen duygularımı saklıyor, herkesle selamlaşıp, gülüp, konuşup, "Ay, ne kadar da tatlı bir şeysin sen," diye Yoşio'nun başını okşuyorum. Böyle yalanlar söyleyip herkesi kandırdığımdan, İmaida çifti bile benim yanımda masum kalıyor.

Herkes rokoko yemeğimi yiyip iltifat ettikçe perişan hissedip sinirden ağlayacak gibi olsam bile yine de dayanıp güler yüzle karşılık vererek onlarla birlikte yemek yedim. Ama İmaida Bey'in karısının dur durak bilmeyen ısrarcı ve cahil iltifatlarıyla tepem atınca artık yalan falan söyleyemeyeceğimi hissedip, "Bu yemek hiç lezzetli değil. Evde bir şey olmadığımdan, son çare bunu yaptım,"

diye gerçekleri olduğu gibi anlatmak istememe rağmen çift, "son çare" deyimi kullanmama övgüler düzüp alkış tutarak gülüştü. Pişmanlıktan yemek çubuklarını ve kâseleri yere çarpıp bağıra bağıra ağlamak istedim. Kendime hâkim olup zorla gülümserken annem de üstüne, "Bu kızın da eli yavaş yavaş iş tutar hâle geldi, bana yardımcı oluyor," dedi. Benim ne kadar üzgün hissettiğimi bilmesine rağmen, İmaida'nın gönlünü hoş tutmak için böyle saçmasapan şeyler söyleyip güldü. Anne, gerçekten bu kadar abartıp şu İmaidalara yağ çekmeye falan gerek yok. Misafir gelince annem, annem değil sanki. Sadece zayıf bir kadın. Babam gitti diye mi bu kadar itaatkâr? Öyle mahvoldum ki hiçbir şey söyleyemedim. Lütfen evinize dönün artık, evinize gidin. Babam iyi bir adamdı. Nazik ve asil bir kişiliğe sahipti. Babam yok diye bizi bu kadar aptal yerine koyacaksanız, evinize gidin. Hemen şimdi. Bunu onlara söylemeyi düşündüm. Ama zayıf olduğumdan bir şey diyemeyip Yoşio'ya jambon kestim ve İmaida'nın karısına turşu ikram ettim.

Yemek bittikten sonra hemen mutfağa gidip ortalığı toplamaya başladım. Bir an önce yalnız kalmak istiyordum. Öyle kendimi beğenmiş falan değilim ama artık onlarla konuşup gülmek için kendimi zorlamama gerek yok. Böyle insanlara karşı kibar olmaya, hayır, onları pohpohlamaya falan hiç gerek yok. İstemiyorum. Artık umurumda değil. Ben elimden geleni yaptım. Sanırım annem de bugün benim katlanıp sevecen davranmamdan mutlu gibiydi. Bu tek başına yeterli olur sanırım. İnsanlarla iyi ilişkiler kurmak ya da ben de böyleyim diyip kesin bir

ayrım yaparak rahatça işlerini halletmek mi, yoksa insanlar kötü şeyler söylese bile hiçbir zaman kendinden ödün vermeden, gizlenmeden yaşamak mı daha iyi bilemiyorum. Hayatı boyunca kendi gibi zayıf, naif ve sıcak insanlar arasında yaşamını sürdürenlere imreniyorum. Hayatın zorlukları işte, zaten zorluk çekmeden yaşayabilseydik, bile isteye zorluk çekmezdik. Böylesi daha iyi.

Kendi duygularını öldürüp insanlar için çabalamak tabii ki iyi bir şeydir ama bundan sonra her gün İmaida çifti gibi insanlarla gülüşmek ve konuşmak zorunda kalsaydım, delirirdim herhalde. Birdenbire ben hapishanede falan kalamam diye absürt bir düşünce geçti aklımdan. Bırak hapishanede kalmayı, hizmetçilik bile yapamam. Benden bir eş de olmaz. Gerçi, eş olma söz konusu olduğunda durum farklı. Hayatımı birine adamaya karar verdiysem, ne kadar zor olursa olsun, elim ayağım kapkara olana dek çalışır, yaşamak için yeterince nedenim ve umudum olduğu için elimden geleni yaparım. Sabahtan akşama kadar harıl harıl arı gibi çalışıp durmadan tek tek çamaşırları yıkarım. Biriken kirli çamaşır kadar nefret ettiğim bir şey yok, beni öyle sinirlendiriyor ki histeriye kapılmışım gibi bir türlü sakinleşemiyorum. Ölüp her şeyi geride bırakmak da olmaz, gözüm açık giderim. Bütün kirlileri, geride bir tane bile bir şey bırakmadan yıkayıp ipe astıktan sonra artık ölsem de gam yemem diye düşünürüm.

İmaidalar gidiyordu. Bir işleri çıkmış olmalı ki annemi de yanlarında götürdüler. Annemin, "Tabii, tabii," diyerek onlarla gitmesi canımı sıkıyordu ama bu İma-

idaların annemi bir şekilde kullandığı ilk sefer değil. İmaida çiftinin yüzsüzlüğünden öylesine iğrenip nefret ediyorum ki şöyle güzelce suratlarının ortasına geçirmek istiyorum. Herkesi dış kapıya kadar geçirip tek başıma alacakaranlık yola baktığımda ağlayasım geldi.

Posta kutusunda bir akşam baskısı ve iki mektup vardı. Mektupların biri anneme, Matsuzakaya Alışveriş Merkezi'nden yaz indirimi ilanı. Diğeri ise bana, kuzenim Cunci'den bir mektup. "Maebaşi alayına tayin edildim. Annene selamımı söyle," diye kısa ve öz yazmış. Subayların öyle harika bir yaşamı yoktur ama her gün özenli ve en verimli biçimde yaşama disiplinlerine imreniyorum. Yapılacakların her zaman düzenli bir şekilde belli olması duygusal açıdan rahat bir şeydir herhalde. Ben ise bir şey yapmak istemiyorsam yapmam, herhangi bir kötü şeyi yapmak istersem yaparım, ders çalışmak istesem çalışmak için neredeyse sonsuz zamanım var, arzularımı dile getirdiğimde birçoğunun gerçekleşebileceğini hissedebiliyorum. Şuradan şuraya kadar gibi açıkça çabanın sınırları konulmuş olsaydı, ne kadar da rahat olurdum. Keskin, sert sınırlar koyulsa, aksine minnet duyardım. Bir kitapta cephedeki askerlerin tek arzusunun deliksiz bir uyku çekmek olduğu yazıyordu. Bir yandan askerlerin çektiği zorluklara içim parçalanmasına rağmen bir yandan da onlara imreniyorum. Berbat, can sıkıcı bir şekilde sürekli aynı yerde sayan, aslı astarı olmayan düşünce selinden güzelce sıyrılarak sadece uyumanın özleminde olma düşüncesi bile ne kadar da ferah, basit ve tamamen saf. Ben bir kere asker hayatını tecrübe edebilseydim, di-

siplinli bir eğitimle biraz temiz ve güzel bir kız olabilirdim. Gerçi askere gitmese bile Şin gibi yumuşak başlı insanlar da var ama benden olmaz. Ben kötü bir kızım.

Şin, Cunci Abi'min erkek kardeşi, benimle aynı yaşta. Nasıl bu kadar iyi biri acaba? Ben akrabalarım içinde, hayır dünyada en çok Şin'i seviyorum. Şin'in gözleri görmüyor. Genç yaşta kör kalmak çok zor olmalı. Böyle sakin bir gecede odada yalnız kaldığında nasıl hissediyor acaba? Bizler yalnız olduğumuzda, kitap okuyup manzara izleyerek can sıkıntımızı bir nebze de olsa giderebiliyoruz ama Şin bunları yapamıyor. Sadece sessizce duruyor. Gözlerini kaybetmeden önce herkesten çok çalışıyordu, teniste ve yüzmede de iyiydi şimdi nasıl bir acı ve yalnızlık çekiyor acaba? Dün gece Şin'i düşünüp yatağa girdikten sonra beş dakika gözlerimi kapattım. Yatağa girip gözlerimi kapattığımda beş dakika bile öyle uzun, öyle boğucuydu ki göğsüm sıkışıyor gibi hissettim. Ben böyleyken Şin sabahlar, öğlenler, geceler, günler, aylar boyunca hiçbir şey görmüyordu. Şikâyet etse, sinir krizi geçirse, bencilce davransa yine iyi ama Şin hiçbir şey söylemiyor. Şin'in şikâyet ettiğini veya insanlar hakkında kötü şeyler söylediğini hiç duymadım. Üstelik her zaman neşeli bir üslubu ve masum görünen bir çehresi var. Yüreğimi en çok bu sızlatıyor.

Bunları düşünürken, oturma odasının yerlerini süpürüp sonra banyo suyunu ısıtmaya başladım. Su ısınırken, mandalina kasasına oturup titreyerek yanan kömürün ışığında tüm ödevlerimi bitirdim. Su ısınmadığı için

Nehrin Doğu Kıyısından Tuhaf Bir Öykü'yü* tekrar okudum. Yazılanlar kesinlikle nahoş veya pis değil. Ama bazı yerlerde, yazarın yapmacıklığı göze batıyor ve biraz da eski moda ve güvenilmez hissettiriyor. Yaşlı olduğundan mı acaba? Ama yabancı yazarlar yaşlanınca bile, açıkyüreklilikle konu ettiklerini samimiyetle severler. Üstelik iğnelemeler falan da yoktur. Ancak bu kitap, Japonya'daki en iyi eserlerden biri sayılıyor sonuçta değil mi? Eserin arkaplanında hissedilen nispeten yalansız ve sessiz vazgeçiş ferahlatıcı. Bu kitap Nagai'nin eserleri içinde en olgun olanı. Hoşuma gitti. Yazar güçlü bir sorumluluk duygusuna sahip biri gibi duruyor. Japon ahlakı konusunda çok titiz olmasından ötürü sanki tam tersine her şey ters tepmiş, yazdıkları da tuhaf bir biçimde giderek sertleşmiş gibi hissettiren çok fazla eseri var. Genellikle aşkı derinden yaşayanlarda olduğu gibi, kendini kötü biri gibi göstermeye meyilli. Bilerek acımasız bir iblisin suretine bürünüp iblis maskesi takması ise aksine eserini zayıflatıyor. Ancak *Nehrin Doğu Kıyısından Tuhaf Bir Öykü*'de yalnızlığın olduğu sarsılmaz bir güç var. Beğendim.

Su sonunda ısındı. Banyonun lambasını yakıp kimonomu çıkardım ve pencereleri sonuna kadar açtıktan sonra sessizce küvete girdim. Pencereden kartopu ağacının yemyeşil yapraklarına bakıyordum, her bir yaprağı lambanın ışığında ışıl ışıl parlıyordu. Gökyüzündeki yıldızlar da parıl parıldı. Tekrar tekrar baksam da parıl parıldı. Sırtüstü uzanıp kendimi bıraktığımda, vücudu-

* Kafu Nagai'nin 1937'de yayımlanan kitabı. –*çn*

mun soluk beyazlığına kasten bakmamama rağmen, beyazlığım yine de belli belirsiz görüş alanıma giriyordu. Öyle sessizce dururken, şimdiki hâlim küçüklüğümdeki beyazlığımdan farklıymış gibi geldi. Katlanılmaz bir şeydi. Vücudumun benim hislerimden bağımsız olarak, kendi başına sürekli gelişmesi beni son derece rahatsız ediyordu. Gitgide bir yetişkine dönüşen kendim hakkında elim kolum bağlı olduğu için üzgündüm. Her şeyi kendi hâline bırakıp büyümemi izlemekten başka yapacak bir şey yok. Sonsuza kadar vücudumun oyuncak bebek gibi kalmasını istiyorum. Suyla oynayıp şıp şıp sıçratarak çocuk taklidi yapsam da hiçbir şekilde üzüntüm geçmedi. Artık yaşamak için bir nedenim yokmuş gibi hissedip mahvoluyorum.

O sırada, bahçenin karşısındaki tarladan, "Abla!" diye yarı ağlamaklı bağıran bir çocuğun sesiyle içim parçalandı. Seslendiği ben değildim ancak ağlayarak hasret çektiği ablayı kıskandım. Beni de böylesine seven, şımarıklıklar yapan bir erkek kardeşim olsaydı, ben de her gün bu kadar utanç içinde, kafası karışık yaşamazdım. Hayatta engeller karşıma çıksa da kendimi küçük kardeşime adayıp her şeye hazırlıklı olabilirdim. Her türlü zorluğa göğüs gererdim. Kendi kendime eziyet edip en sonunda kendime acımaya başlardım.

Bu gece nedense yıldızlar ilgimi çektiği için banyodan sonra bahçeye çıktım. Gökyüzü yıldızlarla kaplıydı. Ah, yaz geliyor. Her yerde kurbağalar vıraklıyor. Buğdaylar hışırdıyor. Gökyüzüne ne zaman baksam bir sürü yıldız parlıyor. Geçen sene, hayır, geçen sene değil, iki yıl ön-

ceydi. Yürüyüşe çıkmak istiyorum diye ısrar edince, hasta olmasına rağmen babam benimle yürüyüşe çıktı. Her zaman genç ve dinç olan babam. Bana Almanca, "Sen yüze kadar, ben doksan dokuza kadar," gibi bir şey anlamına gelen küçük bir şarkı öğretmiş, yıldızlardan bahsedip aklından doğaçlama şiirler yazıp okumuştu. Bastonu elinde, tükürerek ve sürekli gözlerini kırpıştırarak benimle yürüyen harika bir babaydı. Sessizce yıldızlara bakan babamı net bir şekilde hatırlıyorum. Ondan bir-iki yıl sonra yavaş yavaş kötü bir kıza dönüştüm. Artık kendime ait bir sürü sırrım var.

Odama dönüp masaya oturdum. Elimi çeneme dayayıp masanın üzerindeki zambağa baktım. Çok güzel kokuyordu. Zambak kokusunu burnuma çektiğimde, tek başıma sıkıntıdan ölüyor olsam bile pis düşünceler ortaya çıkmıyor. Bu zambağı, dün akşam durağın o taraflara kadar yaptığım yürüyüşten sonra, dönüş yolundaki çiçekçiden aldım. Sadece bir tane aldım ama odama koyduğumda sanki odam tamamen bambaşka bir yermiş gibi ferah kokmaya başladı. Sürgülü kapıyı her açtığımda doğrudan yüzüme çarpan zambak kokusu beni ne kadar rahatlatıyor anlatamam. Böyle gözlerimi dikmiş bakarken, Kral Süleyman'ın hazinelerinden bile daha değerli olduğunu, gerçek anlamda fiziken ve zihnen hissettim. Birden geçen yaz gittiğimiz Yamagata düştü aklıma. Dağa gittiğimizde sarp kayalıkların yamaçlarında öyle çok zambak açıp saçılmıştı ki şaşkınlıktan kendimden geçmiştim. Ama o sarp kayalığa tırmanamayacağımı bildiğimden ne kadar büyüleyici olursa olsunlar, sadece bakmakla yetinmekten

başka çarem yoktu. O sırada hemen yakınlarımdaki hiç bilmediğim bir madenci, hızlıca kayalıklara tırmandı ve göz açıp kapayıncaya dek, iki elle tutulamayacak kadar çok zambak çiçeğini koparıp geldi. Sonra birazcık bile gülümsemeden hepsini bana verdi. Öyle çoklardı ki! Büyük görkemli sahnelerde, coşkulu düğünlerde bile bu kadar çok çiçek alan olmamıştır herhalde. Çiçekten başı dönmek neymiş o zaman anladım. O beyaz ve kocaman çiçek demetini iki kolumu açıp zar zor kucakladığımda önümü dahi göremedim. Nazik, etkileyici, genç ve ciddi madenci şu anda ne yapıyor acaba? Aramızda geçen tek şey tehlikeli bir yerden çiçek toplayıp getirmesiydi ama ne zaman zambak görsem hep o madenciyi hatırlıyorum.

Masanın çekmecesini açıp karıştırdığımda geçen yazdan bir yelpaze çıktı. Yelpazenin beyaz kâğıdının üstünde Genroku Dönemi'nden* bir kadın edepsizce sere serpe yayılmış duruyordu, yanına iki tane yeşil Çin feneri çizilip eklenmişti. Geçen yaz, yelpazeden sanki duman gibi yükseliyordu. Yamagata'daki hayat, buharlı trenin içi, yukata, karpuz, nehir, ağustosböcekleri, rüzgâr çanları... Hemen yelpazeyi alıp trene binesim geldi. Yelpazeyi açarkenki his çok güzel. Çıtaların pıt pıt açılıp birden usulca hafiflemesi. Yelpazeyi döndürüp oynarken annem eve geldi. Keyfi yerindeydi.

"Ay, öldüm, bittim," dese de hâlinden pek mutsuz gibi görünmüyordu. İnsanların işini görmeyi seviyordu, ya-

* Edo Dönemi'nin (1603-1868) içerisinde yer alan, 1688-1704 arasındaki dönemi kapsar. Reformların yapıldığı, yeni sanat anlayışlarının ortaya çıktığı kültür ve sanat açısından oldukça zengin bir dönemdir. *–çn*

pacak bir şey yok. "Ne karışık bir mesele," falan derken kimonosunu çıkarıp banyoya girdi. Banyodan çıktıktan sonra birlikte çay içerken tuhaf bir şekilde gülümsemesi üzerine, ne diyecek acaba diye düşündüğüm sırada, "Geçen gün *Yalın Ayaklı Kız*'ı* izlemek istiyorum diye tuttturdun ya, e madem bu kadar çok gitmek istiyorsun, izin veriyorum gidebilirsin. Karşılığında biraz anneciğinin omuzlarına masaj yap. Hem emek harcayıp, çalışmanın karşılığında gitmek daha eğlenceli olur, değil mi?" dedi

Mutluluktan havalara uçtum. Ben *Yalın Ayaklı Kız* filmini izlemek istiyordum ama bu aralar sadece aylaklık ettiğim için istemeye utanmıştım. Annem de bunu tahmin edip bana yapacak bir şey vererek alnım açık yüzüm ak bir şekilde sinemaya gitmeme izin verdi. Gerçekten mutlu olmuştum ve annemi o kadar seviyordum ki kendimi gülümsemekten alamadım.

Annemle baş başa böyle bir gece geçirmeyeli uzun zaman olmuş gibi hissediyordum. Annem çok fazla kişiyle uğraşıyordu. Sanırım annem insanların alay konusu olmamak için böyle didinip duruyordu. Annemin omuzlarına masaj yaparken annemin yorgunluğunu sanki benim vücuduma geçmiş kadar iyi anladım. Anneme güzelce bakacağım. Öncesinde İmaidalar geldiğinde, gizlice anneme içerlediğim için kendimden utanarak, "Özür dilerim," diye mırıldandım. Her zaman sadece kendimi düşünüyor, annem beni bütün kalbiyle sevip şımartırken ben hâlâ anneme karşı kaba bir tavır alıyordum. Annem her seferinde ne kadar acı

* Josef Rovenski'nin yönettiği 1935 yapımı film. –*çn*

çekiyordur kimbilir, kendimden iğreniyorum. Babam gitti gideli annem gerçekten zayıf düştü. Ben yapamam, edemem deyip her şeyde sırtımı tamamen anneme dayamama rağmen annem benden en ufak bir şey istediğinde kötü ve pis bir şey görmüşüm gibi hissetmem, bencillikten başka bir şey değildi. Annem de ben de aynı zayıf kadınlarız. Bundan sonra ikimizin yaşamından tatmin olup kendimi hep onun yerine koyarak, geçmişten, babamdan bahsettiğimiz bir gün olsa dahi, annem odaklı bir gün yaratmak istiyorum. Böylece yaşamımızın bir anlamı olacak. İçimden hep annem için endişelenip iyi bir kız olmak istiyorum diye geçiriyorum ama hareketlerim ve kelimelerimde ortaya çıkan ben, bencil bir çocuktan başka bir şey değil. Hem bu aralar çocuklarınki gibi saf ve güzel taraflarım bile yok. Kirli ve utandırıcı şeyler var sadece. Neden acı çekiyorum, endişeleniyorum, yalnız hissediyorum, üzgünüm falan diyorum acaba? Her şeyi açıkça söylesem ölür müyüm sanki? Hissettiklerimi çok iyi biliyorum ama onları tanımlayacak tek bir isim, sıfat söyleyemiyorum. Sadece kaygılanıp duruyorum, en sonunda da öfkeden kudurup gözüm dönüyor. Geçmişteki kadınlar hakkında köle, özünü hiçe sayan böcekler, kukla diye atıp tutuyorlar ama o kadınlar günümüzdeki bana nazaran hep iyi anlamda kadınsı ve duygusal olarak da güçlülerdi. İtaatin üstesinden ustalıkla gelebilecek bilgeliğe sahip, saf fedakârlığın güzelliğini bilen, tamamen karşılıksız hizmetin getirdiği mutluluğu ayırt edebilen kadınlardı.

"Ne kadar iyi bir masöz, elin pek becerikli." Annem yine her zamanki gibi benimle dalga geçti.

"Değil mi ya? İşin içine kalbimi katıyorum çünkü. Benim becerikli olduğum tek şey masaj yapmak değil. Öyle olsaydı hüsrana uğrardım. Daha iyi taraflarım var."

Düşündüklerimi açıkça söylediğimde kulağıma öyle rahatlatıcı gelmişti ki. Son iki-üç yıldır hiç bu kadar masumca, net bir şekilde bir şeyler söylediğim olmamıştı. Kendi vazifemi bilip kabullendiğimde, ilk kez sakin, yeni bir ben doğabilir belki diye mutlu hissetim.

Bu gece anneme birçok anlamda minnettardım, o yüzden masaj bittikten sonra ekstra olarak ona biraz *Çocuk Kalbi*'ni okudum. Annem böyle bir kitap okuduğumu öğrendiğinde rahatlamış gibiydi. Ama geçen gün Kessel'in *Gündüz Sefası*'nı okurken kitabı elimden usulca alıp kapağına baktığında yüzü düşmesine rağmen bir şey söylemeden geri vermişti ancak ben rahatsız hissettiğim için okumaya devam etmek istememiştim. Annem büyük ihtimalle *Gündüz Sefası*'nı hiç okumamıştı ama yine de içgüdüsüyle nasıl bir şey olduğunu anlıyordu. Gecenin sessizliğinde *Çocuk Kalbi*'ni yüksek sesle okurken sesim o kadar gürültülü ve aptalca yankı yapıyordu ki arada iyice saçma bir şeye dönüştü, ben de anneme karşı çok utandım. Etrafın sessizliği bu gülünç durumu daha da göz önüne çıkarıyordu. *Çocuk Kalbi*'ni her okuduğumda, küçükken okuduğum zaman hissettiklerimle aynı şeyleri hissedip benim kalbimin de masum ve temiz olacağı hissine kapılıyor ve çok güzel diye düşünüyorum ama sesli okumakla içinden okumak öyle farklı ki şaşkınlık geçiriyorum. Annem Enrico ve Garrone'yle ilgili kısımlarında başını öne eğip ağladı. Annem de Enrico'nun annesi gibi harika ve güzel biri.

Annem benden önce uyumaya gitti. Sabah erken dışarı çıktığından çok yorulmuş herhalde. Yatağını serip kenarlarına pat pat vurarak kabarttım. Annem yatağa girer girmez uyuyakalır hep.

Annem yattıktan sonra ben de banyoda çamaşır yıkamaya başladım. Bugünlerde garip bir alışkanlıkla saat gece yarısına yaklaşınca çamaşır yıkıyorum. Gündüz foşur foşur çitileye çitileye yıkarken geçen zamana yazık olmuş gibi hissediyorum, gerçi bunun tam tersi de olabilir, bilmiyorum. Pencereden ay görünüyordu. Çömelip çamaşır yıkarken aya hafifçe gülümsedim. Ay beni görmezlikten geldi. Birden, aynı anda, başka bir yerlerde, zavallı ve yalnız bir kızın aynı şekilde çamaşır yıkarken aya hafifçe gülümsediğine, kesinlikle gülümsediğine inandım. Uzak bir köyde, dağın tepesindeki evinde, gece yarısı sessizce arka tarafta çamaşır yıkayan acı içinde bir kız vardı. İşte orada, Paris'in arka sokaklarındaki kirli apartman dairesinin koridorunda benimle yaşıt bir kızın çamaşırları tek başına sessizce yıkayıp bu aya güldüğünden şüphem yoktu; bir teleskopla her şeyi en ince ayrıntısıyla görüyormuşum gibi bütün renkler canlı bir şekilde zihnimde canlanıyordu.

Kimse bizim çektiğimiz acıları gerçekten bilmiyor. Kimbilir büyüdüğümüzde, şimdiki acılarımızı ve üzüntülerimizi saçma bir şeymiş diye hatırlayacağız belki. Ama yetişkin olana kadarki bu uzun ve can sıkıcı dönemi nasıl yaşamamız gerekiyor? Bunu kimse söylemiyor. Kendi hâline bırakmaktan başka çaresi olmayan kızamık gibi bir hastalık mı acaba? Ama kızamıktan ölenler, gözlerini

kaybedenler de var. Kendi hâline bırakmak olmaz. Her gün böyle bunalıma girip, sinirlensek de aynı zamanda yoldan çıkarak geri dönüşü olmayan bir hâle gelen ve hayatları mahvolup altüst olan insanlar, intihar edenler var. İntihar ettikten sonra insanlar, "Ah, biraz daha yaşasaydı anlayacaktı ama. Biraz daha büyüdüğünde kendiliğinden anlayacaktı," diye üzüntülerini dile getirseler de olmuyor, keşke mevzubahis kişinin yerine kendilerini koysalar. O zaman o kadar acıya rağmen yine de sonuna kadar direnip, insanlardan bir şeyler duymak için kulak kabarttığında sadece kesin uçları olmayan doğrucu öğütler ve yatıştırıcı sözlerin tekrarlarıyla karşılaşmanın, biz gençleri ne kadar utanç içinde yolun yarısında terk edilmiş gibi hissettirdiğini görebilirler.

Biz sadece geçici heveslerin, ânı yaşamanın peşinde değiliz ama çok uzaktaki bir dağı işaret edip, "Oraya kadar giderseniz, göreceksiniz," diyorlar. Pek tabii ki bunda da doğruluk payı olduğunu biliyoruz ancak sanki şu an çok kötü bir karın ağrın olmasına rağmen ağrıyı görmezden gelip, "Hadi biraz daha dayan. Dağın tepesine çıkınca tamamdır," gibi bir şey öğütlüyorlar. Kesinlikle biri yanılıyor. Kötü olan sizsiniz.

Çamaşırları yıkayıp banyoyu temizledikten sonra odanın sürgülü kapısını sessizce açtığımda, burnuma zambak kokusu geldi. Ferah ve tazeleyiciydi. Kalbimin derinliklerine kadar şeffaflaşarak, yüce hiçlik gibi bir hâle büründüm. Sessizce pijamalarımı giyerken, şimdiye dek mışıl mışıl uyuduğunu sandığım annem gözleri kapalı bir şekilde birden konuşmaya başlayınca şaşırıp

kaldım. Annem bazen böyle bir şey yaparak beni şaşırtıyor.

"Yazlık ayakkabı istediğini söylemiştin ya, bugün hazır Şibuya'ya gitmişken biraz bakındım. Ayakkabılar da pek pahalanmış."

"Önemli değil, öyle çok da istemiyorum artık."

"Ama olmazsa olmaz, değil mi?"

"Evet."

Yarın yine aynı olacak. Mutluluk asla gelmeyecek. Bunu biliyorum. Ama bir gün mutlaka gelecek, yarın sabah gelecek diye inanarak uyumak daha iyi değil mi? Bilerek yüksek ses çıkararak kendimi yatağa attım. Ah, çok güzel. Yatak soğuk olduğu için sırtım tam istediğim gibi serinliyor ve sonunda kendimden geçiyorum. Mutluluk bir gün geriden gelir. Bu sözleri hayal meyal hatırlıyorum. Mutluluğu bekleyip bekleyip, en sonunda dayanamayıp evden kaçtığında, ertesi gün harika mutlu bir haber terk ettiğin eve gelse de artık iş işten geçmiştir. Mutluluk bir gün geriden gelir. Mutluluk.

Bahçede yürüyen Sefil'in ayak seslerini duyuyorum. Pat-pat, pat-pat, pat-pat, Sefil'in ayak seslerinin ayırt edici özelliği var. Sağ ön bacağı diğerlerinden biraz kısa ve ön bacakları parantez şeklinde, âdeta yengeç gibi olduğu için, ayak seslerinde bir hüzün bulunuyor. Sık sık gece yarısı bahçede dolaşıyor ama ne yaptığını merak ediyorum. Sefil çok zavallı. Bu sabah ona kötü davrandım ama yarın güzelce seveceğim.

Acınası bir alışkanlığım var, yüzümü iki elimle kapatmazsam uyuyamıyorum. Yüzümü kapatıp hareketsiz duruyorum.

Uykuya dalmak çok tuhaf bir his. Sazan ya da yılanbalığı güçlü bir şekilde misinayı çekiştiriyormuş veya kurşun gibi başıma iple bağlı bir ağırlık beni sıkıca çekiyormuş ama ben yavaş yavaş uykuya daldığımda ipi biraz gevşetiyormuş gibi. Böyle olduğunda ben de birden kendime geliyorum. Tekrar ipi çekiyor. Yavaş yavaş uykuya dalıyorum. İpi yine biraz gevşetiyor. Bu üç-dört kez daha devam ediyor, son bir kez daha iyice çektiğinde sabaha dek uyuyorum.

İyi geceler. Ben prensi olmayan bir Külkedisi'yim. Tokyo'nun neresinde olduğumu biliyor musunuz? Beni bir daha görmeyeceksiniz.

SONSÖZ*

Mythili G. Rao

Osamu Dazai'nin 1939'da yazdığı *Öğrenci Kız* –yaşı bilinmeyen bir öğrenci kızın ağzından anlatılan ince ve büyümüş de küçülmüş bir kısa roman– gösterişli ve dönemine göre kışkırtıcıydı. Aradan geçen yüz yıla yakın sürenin ardından kitabın ileri görüşlülüğü âdeta ürkütücü geliyor; bu kitapla ilgili neredeyse hiçbir şey eskimemiş gibi, özellikle de ergenliğe giden yolda bulunduğu yerde kusursuzca korunan anlatıcının kendisi. Okuldan eve yürürken kendini hâlâ anlamsız şarkılarla ve yaratıcı düşlerle eğlendirecek kadar genç olsa da çocukluğunun hızla sona erdiğinin farkında olacak kadar yetişkin. "Gitgide bir yetişkine dönüşen kendim hakkında elim kolum bağlı olduğu için üzgündüm," diyerek ifade ediyor durumu.

Öğrenci Kız'ın tamamı bir gün içerisinde geçiyor ve

* Çevirmen: Elif Kılıç

anlatıcının, sabah mahmur gözlerini ilk açtığı andan itibaren günün duygusal iniş çıkışlarla dolu olacağı açıkça anlaşılıyor: "Sabahların utanması yoktur. Çeşit çeşit üzücü anı aklıma düşer, katlanılmaz bir hâl alır. Hiç sevmem, hiç hem de! Sabahları en çirkin hâlimleyimdir," diye yakınıyor. Sabah düşünceleri bilhassa müphem.

Öğrenci kız hayallere ve ani duygu değişimlerine düşkün, uçarı bir anlatıcı; iç dünyası büyük oranda hayal gücü ve dürtüleriyle yönetiliyor. Fakat başıboş düşüncelerinin bir sınırı var. Gün ilerlerken anlatıcı, dikkatini çevresindeki dünya ve kendisinin onun içindeki yeri üzerine daha ağır sorulara yöneltiyor.

Burada Dazai'nin, döneminin kısıtlayıcı toplumsal kuralları ve beklentilerinin üzerine bir eleştiri sunma isteği netlik kazanıyor. Bu paragraflardaki eleştirisinin özgünlüğüne rağmen kitabın çağa uygunluğu da özellikle göze çarpıyor. Dazai'nin anlatıcısının en yoğun kurgularının çoğunluğu toplu taşımada vuku buluyor; toplu ulaşımın aşağılık saygısızlıklarının dürüst betimlemesinde *Öğrenci Kız* bilhassa zamanının ötesinde hissettiriyor. Anlatıcı otobüsteki yabancılara hayretle bakıyor ("Otobüste çirkin bir kadın gördüm.") Onları yargılıyor ("Çok kirli, çok pis.") Dünyaya karşı hissettiği sevecenliğinin itişip kakışan kalabalığın karşısında büzüşmesine tanık oluyor. "Belki toplu taşımayı kullanmamalıyım," diye düşünüyor. Toplu taşıma kullanmak onu çocukluğunun sona erişiyle yüz yüze getiriyor (örneğin, oturmak için onunla yarışan diğer yolcular ona tıpkı bir yetişkine davranacakları gibi davranıyor) ve ona eşlik eden yolcuları incelerken ilham eksikliği hissediyor.

Bu eleştiride ayırt etmesi zor olan, Dazai'nin kadınlara karşı tutumu. Anlatıcısı cinsiyeti üzerine düşünmemeyi tercih ediyor ve bunun yerine kendisini yaşamın doğası üzerine soyut düşüncelerle meşgul ediyor. Kurduğu düşlerin ve yaptığı gözlemlerin androjen bir niteliği olsa da anlatıcı, başlığın belirttiği üzere, kuşkusuz bir kadın ve (ergenlik çağına giden köşeyi dönerken) cinsiyetiyle birlikte gelen hususi zorluklarla yüzleşmeye yeni yeni başlıyor. Yaşamında kızlara özgü basit hazlar var –iç çamaşırlarına gizli gizli gül desenleri işliyor ve bir arkadaşıyla gizlice gidip saçlarını yaptırıyor– ancak masumiyeti çoktan büyük oranda sarsılmış durumda. Trende bakışlarını ve düşüncelerini kendine saklıyor. ("Ama içlerinden birine ufacık da olsa gülümsersem, sadece bu bile adamlardan birinin beni kendine eş olarak seçmesi ve benim zorla evlendirilmem anlamına gelebilir.") Kaba bir grup işçi ona homurdanarak müstehcen şeyler söylediğinde kendi içine çekiliyor. "... neredeyse ağlayacaktım," diyor. "Böyle önemsiz bir şeye üzülmemek için bir an önce güçlenmek ve daha saf olmak istedim."

Bu "saf olmama" düşüncesi anlatıcının birçok kez bahsettiği bir şey; sürekli tekrarlanan bir endişe kaynağı. "Kendim de bir kadın olduğumdan kadınların içindeki pisliği çok iyi biliyor ve dişlerimi gıcırdatacak kadar nefret ediyorum," diyerek gözlem yapıyor bir noktada. Dazai genç anlatıcısının, bir kadın olmanın tabiatı gereği kirli bir şeyler içerdiği düşüncesini içselleştirmesini sağlayarak hatalı mı davranıyor? Anlamak zor. Kitaptaki diğer yetişkin kadınlar –anlatıcının annesi, öğretmeni ve ab-

lası– vakur, ulaşılmaz ve bilinmez, yaşamdaki görevlerinin ciddiyeti içinde kaybolmuş durumdalar. Anlatıcının kadınlığın tabiatı üzerine vardığı yargılar samimiyetin değil, tahminlerinin bir sonucu. Öğrenci kızın örnek alacağı farklı bir birey varsa bile Dazai bunu hiçbir zaman başkahramanına –veya okura– göstermiyor.

Öğrenci Kız, Çavdar Tarlasında Çocuklar ile karşılaştırılıyor ve bu ikisinin arasındaki paralellikler oldukça bariz. *Öğrenci Kız*'da dünyanın genç gözlemcisine göre, sakat köpeğinden ("Zavallılığına katlanamadığım için bilerek kötü davranıyorum,") annesinin arkadaşlarına kadar neredeyse her şey iç karartıcı (kendisi "berbat" olduğunu söyleyebilir). Anlatıcının babası yeni ölmüş ve o bu kayıp üzerine yalnızca kısa bir süreliğine düşünse de yükü açıkça omuzlarında hissediyor.

Öğrenci Kız, Çavdar Tarlasında Çocuklar'dan bir onyıldan fazla bir zaman önce yayımlanmıştı fakat ele aldığı konuların çoğu –ergenlik sıkıntıları, kültürel beklentilerin boğucu ağırlığı, yetişkinlerin güvenilmezliği, bireyselliğin otantik dışavurumunun zorluğu– son derece benzer. *Öğrenci Kız*'ın *Çavdar Tarlasında Çocuklar*'la keskince tezat oluşturduğu yer ise anlatıcısının ergenlik çağının kargaşasına nasıl tepki verdiği: Holden'ın görünüşte başkaldırdığı yerde *Öğrenci Kız*'ın anlatıcısı, iç monoloğunun dikte ettiklerine tamamen aykırı olmasına rağmen annesi, öğretmenleri ve arkadaşlarının beklediği senaryoya yakından bağlı kalıyor. Duyduğu sıkıntıları sessizce içinde yaşıyor.

Bu uçurum, kısmen, anlatımındaki münasebetsiz –ne-

redeyse endişe veren– derecedeki öznefreti açıklıyor. Annesinin misafirlerine yemek servis ettiği, annesine masaj yaptığı ve çamaşırlarını yıkadığı bir gün saf olmaması ve utanç vericiliği üzerine düşünmeden edemiyor. "Ben kötü bir kızım," diye ekliyor bir noktada. Onun ergenlik çağı sıkıntısının mübalağası, en azından kısmen birey ve toplum arasındaki daha büyük bir mücadelenin yerini tutuyor. "Kendi kişiliğim gibi olan bir şeyi gerçekten gizlice seviyorum, sevmeye devam etmek istiyorum ama gerçekten kendime ait bir şey olarak somutlaştırmaya korkuyorum," diyerek itiraf ediyor öğrenci kız. Dazai'nin anlatıcısı etrafındaki dünya üzerine şaşırtıcı derecede akıllıca gözlemler yapacak zekâya sahip fakat dünya ile arasındaki ilişki hakkındaki hisleri güvenilmez; bu hisler çılgınca bocalıyor ve öğrenci kız her iniş ve çıkışı bütünüyle ifade edecek yetenekten yoksun. Bu kopukluk *Öğrenci Kız*'ı bu kadar büyüleyici yapan şeyin bir parçası. Aynı zamanda anlatımın üzerine uğursuz bir gölge düşüren şeyin de bir parçası: Tıpkı anlatıcısı gibi Dazai de son derece hassas ve çelişkili bir gençti ancak ölüm üzerine düşler kurmaktan fazlasını yaptı. Dazai birçok sefer kendisini öldürme girişiminde bulundu ve Dazai'nin biyografisini dolduran çeşitli intihar girişimlerinin ışığında (nihayetinde Dazai hayatına son vermeyi başardı) genç anlatıcısının bunaltıcı öznefretini yazarın kendi ruhundaki daha karanlık bir şeylerin bir itirafı olarak okumamak hayli zor.

Öğrenci Kız'ı bu kadar etkili bir eser yapan, bu sosyal eleştiri, değişken düşler ve okurun zihninden uzaklaştıramadığı biyografik göndermelerin tuhaf bir birleşimi.

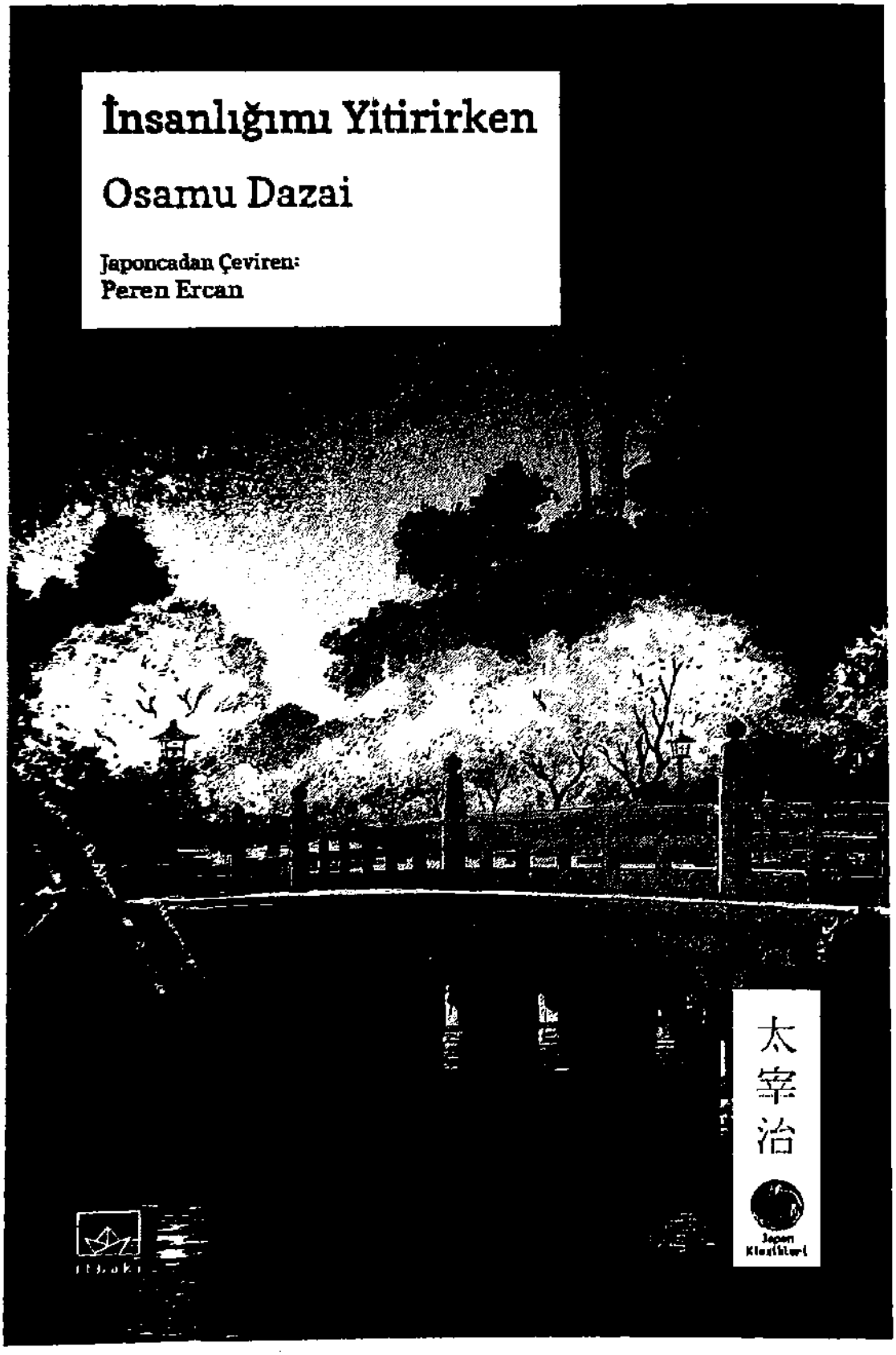
"Giderek herkes gibi alelade biri oluyorsun," diye belirtiyor bir noktada anlatıcının bir tanıdığı; görünüşe göre *Öğrenci Kız*'ın endişe yüklü anlatıcısı pek de cazip bir ahbap değil. Ergenlik dönemi ümitsizliğini betimleyen eserler üzerinde bilgili olan çağdaş okura öğrenci kızın iç dünyası da "alelade" görünebilir. Dazai'nin olduğu kadar çağının ötesinde olan *Öğrenci Kız*'ın endişeleri ve sallantılı duyguları yetmiş yıl sonra da oldukça tanıdık görünüyor. Ancak okuru şaşırtacak çok az şey olsa da hayran kalınacak pek çok şey içeriyor. *Öğrenci Kız*'ın başkahramanı beklenen bir başkaldırıda bulunmuyor; sessizce dışa vuramadığı duygu ve düşüncelerle boğuşuyor. "Beni bir daha görmeyeceksiniz," diye alay ediyor anlatıcı kitabın son cümlesinde. Bu yaptığı, hakikatten daha uzak bir noktada olamayacak tek gözlem.

2012

İnsanlığımı Yitirirken

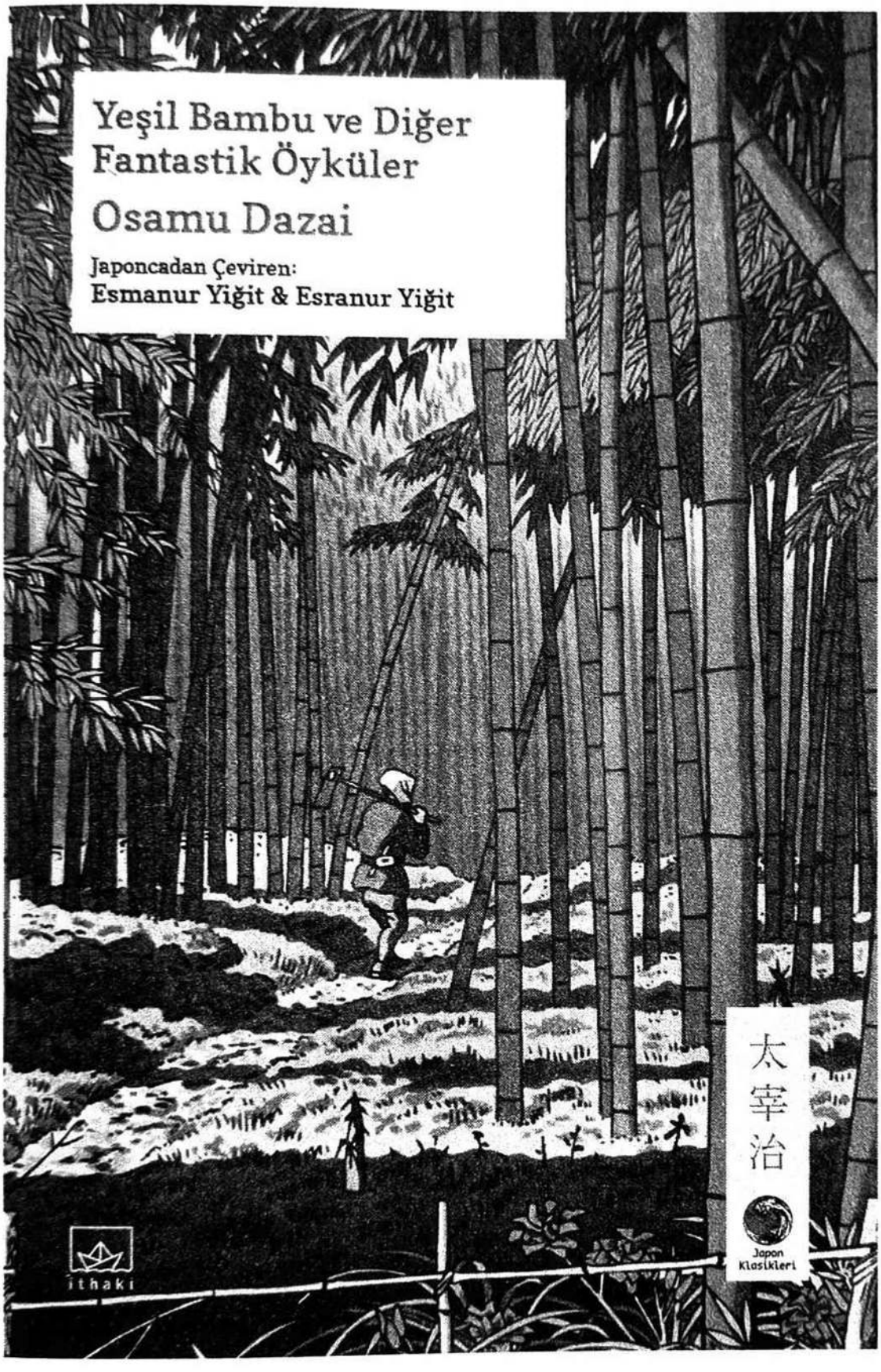
Osamu Dazai

Japoncadan Çeviren:
Peren Ercan

太宰治

Japon Klasikleri

Yeşil Bambu ve Diğer
Fantastik Öyküler
Osamu Dazai
Japoncadan Çeviren:
Esmanur Yiğit & Esranur Yiğit
太宰治
Japon
Klasikleri
İthaki

"... İyi geceler. Ben prensi olmayan bir Külkedisi'yim. Tokyo'nun neresinde olduğumu biliyor musunuz? Beni bir daha görmeyeceksiniz."

Yirminci yüzyıl Japon edebiyatının önde gelen yazarlarından, sıradışı hayatıyla da meşhur Osamu Dazai, savaş sonrası Japonya'sının edebiyat çevrelerince tanınmasını sağlayan, kaleme aldığı ilk eserlerden *Öğrenci Kız*'da Tokyo'nun banliyösünde yaşayan bir genç kızın on iki saatini ironik ve hünerli bir üslupla kaleme alıyor.

İsimsiz genç kızın, nefret ettiği sabahlardan birine gözlerini açmasıyla başlayıp gece yatağa yattığı anda biten kısa romanda Dazai, artık yitmiş bir dönemin yaygın toplumsal normlarına karşı bireyin duyduğu huzursuzluğu, gençliğin ilk buhranları ve asiliğiyle birleştiriyor.

Öğrenci Kız, Dazai'nin sonraki çoğu eserinde yer bulacak aykırı kişiliklerin ilk örneklerinden birini görmeyi ve yazarın zihninin derinliklerine yakından bakmayı sağlayacak bir klasik.

THG 0832086 TSZ 0832086 TSZ

Japon
Klasikleri 8

www.ithaki.com.tr

ithaki

9 786258 401462

/ithakiyayinlari